

Kula kulluđa ve sömürüye karşı...

Emek ve Adalet Platformu

e-bülten

Eylül 2012

Kardeşlik İftarları 2012

İçindekiler:

Kardeşlik İftarlarına Davet.....	3
Kardeşlik İftarının Ardından.....	5
Medyanın Duymak İsteddiği, Bizim Görmek İstedüğümüz.....	7
Kardeşlik İftarları 2: İşçi Buluşması İftarının Ardından.....	8
Kardeşlik İftarları 2: İşçi Buluşması İftarı.....	12
Kardeşlik İftarları.....	18
Kardeşlik İftarları 3: Evsizlerle Buluşma İftarının Ardından.....	20
Kardeşlik İftarları 3: Evsizlerle Buluşma İftarı.....	23
Emeğin Zamanını Tutmak.....	26
Kardeşlik İftarları 4: Göçmenlerle Buluşma İftarı.....	28
Kardeşlik İftarları 4: Göçmenlerle Buluşma İftarı Ardından.....	32
Kardeşlik İftarları'na Dair Mütevazı Bir Muhasebe.....	34

Besmele Niyetine...

"Kardeşlik İftarları", Emek ve Adalet Platformu'nun, olumlu ve olumsuz cihetten toplum ve basında görünürlüğüne en fazla katkıda bulunan; sesini, sözünü ve siyasal söylemini en net şekilde ortaya koyan faaliyetlerden biri. Bu e-bülten'de sözkonusu sürecin evveline, anına ve ahirine dair mütevazı metinler bulacaksınız. Yaptıklarımızın çetelesini tutmanın, hafızaya notlar düşmenin ötesinde bu metinlerin önemli bir mahiyeti daha var.

Türkiye, 80' sonrasında girdiği dönüşüm evresini son on yılda baş döndüren bir süratle tamamlıyor. İktidar aygıtı, polisiyle, askeriyle, sermayesiyle medyasıyla tepeden tırnağa yeniden tasarlanıyor, düzenleniyor. Tasfiye ve kadro hamlelerinin arkası kesilmiyor. Hem buna bağlı hem de bundan bağımsız olarak toplumsal ve siyasal muhalefet de bir geçiş sürecinde, değişim içerisinde. Sistemin kendini yeniden tanımlama iddiasına, siyaset aygıtının kullandığı yeni ve dile karşın bazı şeyler de nedense hiç değişmiyor. Memlekette hakim ikicil, çift kutuplu siyasal iklim ve gerilim tüm şiddeti ve fakat yeni renkleriyle sürüyor.

Emek ve Adalet Platformu, tam da bu noktada başka bir siyasal alana talip mütevazı bir ekip. Bununla beraber bagajında ne hazır bir reçete ne de dört başı mamur bir külliyyat var. Sosyal ve siyasal sermayemiz; niyetimiz, azmimiz ve cüzi irademizden ibaret. Bir de sorduklarımızdan; "ne"liğe değil ama "nasıl"lığa dair. Sitedeki iktibas bolluğundan ve başlarına yazdığımız önsözlerden anlaşılacağı üzere beslendiğimiz bin bir çiçek, ziyadesiyle parçalı bir politik miras ve tecrübe birikimi var. Fakat nihayetinde bize düşenin bir yol bulmaktan ziyade bir yol açmak olduğunun farkındayız. İşte bu 0 No'lu bülten, bu farka dair küçük fakat kararlı bir ilk olma hüviyetini taşıyor. Şahitliğimizin, dertlerimizin, düşündüklerimizin ve düşlediklerimizin ufak bir yansıması olan bu bültenin, aynı arayışı paylaştığımız herkese epistemolojik bir imkana vesile olmasını umuyoruz.

Zaferle değil, seferle mükellef olmanın bilinciyle giriştiğimiz macerada halis bir ilk adım olması temennisiyle.

Kardeşlik İftarları'na Davet

Ramazan bize zorlukta ortaklaşmayı ve zorluğun aşıldığı vakitte kardeşçe bir araya gelmeyi öğretir. Nasıl gün boyu açlıkta susuzlukta yoksunlukta buluşuyorsak, iftarda da bu birliği perçinlememiz umulur.

Ramazan bize zorlukta ortaklaşmayı ve zorluğun aşıldığı vakitte kardeşçe bir araya gelmeyi öğretir.¹ Nasıl gün boyu açlıkta susuzlukta yoksunlukta buluşuyorsak, iftarda da bu birliği perçinlememiz umulur.

Hayatlarımız duvarlarla birbirinden ayrılmış durumda. Site duvarları, otel duvarları, işyeri koridorları, güvenlik görevlileri ve kameraları... Daha nice görünür ve görünmez duvarın ayırdığı hayatlarımızı yakınlaştırmak için oruçta eşitlenip iftarda buluşmaktan daha güzel bir vesile düşünülemez.

Orucun mütevazı, sade ve temel ihtiyaçlara öncelik veren bir yaşayışın; şaşaa ve israfa galebe çalması gerektiğini bizlere her yıl hatırlatılan bir vazife olduğuna inanıyoruz. En zengin insan da en fakir insan da bir tabak yemek ve bir bardak suyla açlık ve susuzluğunu giderebilir. Bütün insanlar yaşamak için aynı şeylere muhtaçtır. Oruç bize temel ihtiyaçlarımızı ve bunlarda ortak olduğumuzu hatırlatır. Bizleri yoksunlukta buluşturan oruç, hepimizi kendimizin ve birbirimizin yoksunluklarına şahit ve müdahil olmaya

1. Kardeşlik iftarlarına davet için 2012 yıl Temmuz ayında yayınlanmış ilk çağırıştır.

çağırır.

Bu mübarek ayın, her şeyi bozan ve metalaştıran tüketim kültürünün bir parçası haline getirilmesine dair itirazımızı geçen sene otel önlerine serdiğimiz iftar sofralarıyla göstermeye çalışmıştık. Bu itirazımızın karşılık bulması ve bazı kurumların Ramazan'ın manasına uygun bir toplumsal duyarlılığın göstergesi olarak otel iftar organizasyonlarını iptal etmesi bizleri sevindirdi.

Bu sene de kişi ve kurumlardan istediğimiz, bu tarz

Bu seneki iftarlarda, neye karşı olduğumuz kadar, kimin yanında olduğumuzu da ifade etmek niyetindeyiz. İnsan sevdiğiyle beraberdir.

iftarlara harcanacak parayı, elimizdeki fazlalıklarda hakkı olan ihtiyaç sahiplerine aktarmalarıdır.

Bu hassasiyetimizi dile getirmek ve çağrımızı duyurmak için iftar buluşmalarımızı sürdüreceğiz. Toplumumuzu bölen uçurumların sadece tüketimle ilgili olmadığını, meselenin üretim ve bölüşümle de alakalı olduğunu akılda tutmak gerekiyor.

Geçen yılki iftar programlarımızda neye karşı olduğumuzu göstermiştik. Fakat çağrımız, yalnızca israfa karşı olmayı kapsamıyor. İnsanın insan olarak itibarını alaşağı eden bu üretim ve tüketim ilişkilerine hiçbir şekilde rıza göstermeyen bir ses yükseltmek istiyoruz. Bu seneki iftarlarda, neye karşı olduğumuz kadar, kimin yanında olduğumuzu da ifade etmek niyetindeyiz. İnsan sevdiğiyle beraberdir. Ramazan da şüphesiz bu beraberlik için bulunmaz bir vesile. Ramazan vesilesiyle toplumumuzdaki uçurumlardan birkaçına olsun temas etmek; işçi, evsiz ve göçmen abi, abla ve kardeşlerimizle birlikte iftar etmek için şöyle bir program yaptık:

21 Temmuz Cumartesi günü, kaldığımız yerden bir başlangıç yapmak, "lüks iftar" garipliğine yönelik tepkimizi hatırlatmak, Ramazan'ın ruhunu paylaşmak ve çoğaltmak için, Taksim Gezi Parkı'nda buluşacağız.

28 Temmuz Cumartesi günü, güvencesizleştirilen, taşeronlaştırılan, asgari yaşama mahkum edilen,

haklarını aramaları engellenen, kolaylıkla işten atılabilen, güvenlik önlemi maliyetinden daha değersiz görülüp cinayet gibi "işkazaları"nda ölen işçilerin sorunlarına dikkat çekmek ve sorunlarını onlardan dinlemek için Fatih Saraçhane Parkı'nda toplanacağız. Çeşitli işyerlerinden işçiler bizlerle olacak ve hikayelerini, sıkıntılarını ve hak arama mücadelelerini anlatacaklar.

4 Ağustos Cumartesi günü, sokaklarda yaşamak zorunda kalan, hakkını arayabileceği meşru zemine dahi sahip olmayan, devletin ilgili birimlerinin dertlerine derman olmaktan ısrarla kaçındığı evsiz kardeşlerimizle birlikte Tophane Parkı'nda iftar edeceğiz. Evsizlik meselesinin kamuoyunda ve gönüllerin gündeminde daha fazla yer bulabilmesi için evsizlerden sorunlarını dinleyeceğiz.

11 Ağustos Cumartesi günü ise, daha iyi bir hayat umuduyla ülkelerinden kaçan, ama İstanbul'un kenar mahallelerine sıkışan, ne gidebilen ne kalabilen, arafta yaşayan ve adaletsiz göçmen politikası yüzünden hukuken hükümsüz kalan, resmiyette ülkemizde olmayan ama hemen her gün görüp kanıksadığımız, buna rağmen nasıl yaşadıklarını, nasıl geçindiklerini bilmediğimiz göçmenlerle birlikte, Tarlaabaşı, Kemer Hatun Camii'nin yanındaki parkta olacağız.

Tüm iftarlarda soframız ve yüreğimiz herkese açıktır. Herkesi bekleriz. Ramazanınız mübarek olsun...

Tanıtım videomuzu izlemek için tıklayınız.

Kardeşlik İftarı'nın Ardından

Geçen yıl haftalık toplantımızdan birinde, arkadaşlarımızdan Özgür'ün önerisiydi otel önü iftarları.¹ Bizi bu etkinliğe yönelten, pahalı ve lüks iftar sofralarından duyduğumuz rahatsızlıktı. Geçen sene gerçekleştirdiğimiz üç iftar, dostlarımız tarafından teveccüh gördü. Lüks, şatafatlı ve kapalı sofralara bir eleştiri, hakkı ve adaleti arayanlara bir alternatif olsun diye ve bütün mustazaflara, madunlara "kral çıplak" demek için sade ve açık iftar soframızı bu sene de kurmaya karar verdik. İlk iftar soframızı 21 Temmuz 2012 Cumartesi akşamı kurduk. Etkinliğimiz bu sene de geçen seneki gibi teveccüh gördü. Yaklaşık 600 kişi hep beraber oruç açtık.

İftar günü ile ilgili gözlemlerimizi anlatacak olursak... Cuma akşamından dövizlerimizi hazırladık. Cumartesi günü ise yaptığımız iş bölümüne göre mutfak malzemeleri, pide, su, hurma, domates, salatalık, ayran aşısı çorbası vb. hazırladık. Kimimiz 5, kimimiz 10, kimimiz de 20 litre ayran aşısını evlerimizde pişirip getirdik. Saat 18:00'de malzemelerimiz ile beraber Taksim Gezi Parkı'na toplandık. İlk önce hasırlarımızı serdik. Ancak rüzgar

hasırlarımızı uçurduğu için taş toplayıp hasırların üzerine koyduk. Lakin rüzgar ile baş etmeye imkan yoktu. Ta ki dostlarımız icabet edinceye kadar. Kalabalık geldikçe herkese bir hasır emanet etmeye başladık, kalabalık arttıkça rüzgarı yenmeye başladık. İnsanlar birlik oldukça en sert rüzgarlara bile göğüs geriyormuş. Kalabalık 400 oldu, 500 oldu, 600 oldu. Kazanlar doldu boşaldı, gelenler gidenler hep paylaştı, dolu gelen boş gelene verdi, boş gelen dolu dolu gitti. Soframızda ağırlıkta genç insanlar vardı. Genç dostlar dışında ailecek katılanlar da mevcuttu. Gezi Parkı'nın temizlik ve güvenlik işlerinden sorumlu emekçileri de sofralarında yerlerini aldılar, evsiz komşularımız

1. 21 Temmuz 2012 tarihli ilk iftarımızın ardından kaleme alınmış değerlendirme metnidir.

Kalabalık geldikçe herkese bir hasır emanet etmeye başladık, kalabalık arttıkça rüzgarı yenmeye başladık. İnsanlar birlik oldukça en sert rüzgarlara bile göğüs geriyormuş. Kalabalık 400 oldu, 500 oldu, 600 oldu. Kazanlar doldu boşaldı, gelenler gidenler hep paylaştı, dolu gelen boş gelene verdi, boş gelen dolu dolu gitti.

da evlerine kuruldular. Ünlü ve ünsüz yüzlerce dost, sofralarına icabet etti. Ümit'in basın metnini okumasından sonra, daha önceden bir konuşma rica ettiğimiz Ümit Aktaş abi bizi kırmayarak bir konuşma yaptı. Ardından açık iftara katılan Yeşilay Başkanı Muharrem Balcı ve Mazlum-Der İstanbul Şube Başkanı Cüneyt Sarıyaşar ağabeyler de birer konuşma yaptılar. Zehra'nın dua okumasından sonra, Cengiz'in okuduğu ezan ile oruçlarımızı açtık.

Bir sonraki iftarımız Fatih Saraçhane Parkı'nda olacak. Bu iftar, önceki iftarlarımızdan farklı olarak tematik olacak. 28 Temmuz 2012 tarihli iftarımız, güvencesiz çalışan işçileri, taşeron işçilerini, iş kazalarında hayatlarını kaybeden işçilerin yakınlarını ve genel olarak emeği ile geçinen emekçileri buluşturacak, konuşturacak, konu alacak. "İnsana kendi emeğinden başkası yoktur"* Ayetinden ilham alarak, dünya nimetlerinden alıkonulan mustazaflarla, madunlarla beraber, dünya nimetlerini bölüşmenin aşkı ile oruçlarımızı açacağız.

Ramazan-ı şeriflerimiz hayırlı olsun.

*[Necm; 39]

İftar alanındaki dövizlere yazdığımız sloganlardan

bazıları:

Dünya nimetlerini parselleyenlere inat, yeryüzü sofrasını açmaya geldik.

Ekmeğimizi bölüşüyoruz, iftarda buluşuyoruz.

Ağzı açık gözü toklar buyursunlar baş köşeye Kula kulluk edenlerse ömür boyu taş döşeye

Hepimiz Kardeşiz – Afrika Dahil

"Her ümmetin bir fitnesi vardır, benim ümmetimininki maldır." Hadis-i şerif

Oruç kapitalizmi, kapitalizm orucu bozar.

İşçinden arttırma, dışından arttır.

Kapını kapatırsın, oy zamanı çıkarsın.

Fakiri aldatırsın, hep gösteriş yaparsın.

Ramazanda gidersen yoksulların semtine.

Hemen kimlik sorarsın yoksul gelse semtine.

Hemzemin İftar

İftar Birlikte Güzel

Biri yer biri bakar kıyamet ondan kopar

Ekmeğimizi bölüşüyoruz, iftarda buluşuyoruz

Liberalizm fitrat, kapitalizm Allah'ın emri değildir.

Dünya nimetlerini parselleyenlere davet: Allah'ın arzı herkes yeter

Medyanın Görmek İsteddiği, Bizim Duymak İstedüğümüz

Emek ve Adalet Platformu olarak Türkiye’de görünürlük politikalarını belirleyen trendlerin farkındayız.¹ Yaptığımız işlerin, açmaya çalıştığımız siyasal alanın da hangi kriterlere göre medyada yer bulabildiğini; ne konuşursak sesimizin duyulup neyden bahsedersen sesimize kulak verilmediğini biliyoruz. Biliyoruz ama buna göre hareket etmiyor, pozisyon almıyoruz.

Geçen seneden bu yana düzenlediğimiz iftarlar, kimi kesimlerce bir şov ve gösteri olmakla eleştirildi. Belli isimlere şöhret getirmekten öteye geçmeyen bir olay olarak lanse edildi. Siyasal alanın da nihayetinde bir “arena” olduğu gerçek. Burada göz ardı edilen husus, Emek ve Adalet Platformu’nun kampanyalarına yönelik medya ilgisinin bizden bağımsız değişkenlere bağlı olarak gelişmesi.

Geçtiğimiz cumartesi direnişteki işçi ve emekçi abi ve ablalarımızla yaptığımız iftarda da bunu bir kez daha gördük. Herhangi bir “şöhret”in aramızda olmadığı, çalışma koşulları ve iş cinayetleri gibi çok da göze batması istenmeyen bir meseleye kulak veren iftarımıza ulusal medyadan hiç katılım gerçekleşmedi. İstisnası ise özgür basın geleneğinden gelen Etkin Haber Ajansı ile İstanbul Emniyet Müdürlüğü’ne bağlı siyasi şube polislerinin kameralarıydı.

İbadetin başka bir görünürlük politikasına talip bir eylem olduğunun bilincindeyiz. Yaptığımız et-
1. 2. iftarımızdan sonra manidar medya ilgisizliği üzerine yazılmıştır.

kinliklerde bunu da gözetiyor, görünürlüğü belirlerken dikkate alıyoruz. Ama nihayetinde salt medyadaki tezahürümüz üzerinden üretilen iddialar, müdahilliğimizin hemen hiç olmadığı bir alan üzerinden bizi itham etmenin ötesine geçmeyecektir. Bunu da sorumluluğu üzerimizden atmak bahanesiyle söylemiyoruz. Sadece nelerin görünüp, nelerin görünmediğinin bir iktidar sorunu olduğuna, o iktidarlara da kavgalı olduğumuza dikkat çekmek istedik.

Bu seneki iftarlarımızın meselesi de bu zaten. Sesi kısılanlara, görmezden-duymazdan gelinenlere kulak kabartmak, kulak vermek. Onlar namına konuşmadan, onların sesini dinlemek, yükseltmek. Zira birbirimizi dinlemeye, duymaya en çok ihtiyaç duyduğumuz zamanlardan; birbirimize yaklaşmanın, yanaşmanın, saflaşmanın ayındayız şu an.

Kardeşlik İftarları 2: İşçi Buluşması İftarı'nın Ardından

Taksim Gezi Parkı'ndaki ilk iftarımızın ardından, geçtiğimiz Cumartesi günü Fatih'teki Şehzadebaşı Parkı'nda ikinci iftarımızı gerçekleştirdik.¹ Emek ve Adalet Platformu'nun çağırıcılığında düzenlenen iftarlarımızı, bu sene Kardeşlik İftarları başlığı altında düzenledik. Kardeşliğin ilk ve belki en kolay adımlarından birinin, soframızı insanlarla hesapsızca paylaşabilmek olduğunu düşündük ve bin bir hesapla pek çok yerde kapıların yüzlerine kapandığı insanları, soframızın başköşesine oturtalım istedik. Bu iftarın şeref konukları da işçi

kardeşlerimiz oldu. Benzer hissiyatları bizimle paylaşan, işçilerle aynı sofrada buluşmak isteyen 500 kadar insanla bir araya gelmiş olduk.

İftar anına geçmeden önce, isterseniz işin mutfağından başlayalım anlatmaya, çünkü biz benzer dertlere sahip olduğumuz insanlarla sadece soframızı değil, yaptığımız işlerin bütün süreçlerini paylaşmaya talibiz. Gezi Parkı'ndaki iftarımızın menüsü gayet mütevazı olsa da kısmen israf olduğunu görünce, bundan kaçınmanın yollarını düşündük ve nihayetinde hummalı bir emeğe karşılık gelen ekmek arasında karar kıldık. Yaklaşık

1. İşçi Buluşması İftarının ardından kalem aldığımız değerlendirmedir.

Ayran çorbası ve ekmek aralarıyla kurduğumuz sofralar, katılan insanların samimiyetiyle bereketlendi ve çok hoş bir ortam hâsil oldu.

20 kişilik bir ekiple ve üç saati aşan bir performansla, 500 ekmek arasını hazır ettik. Çorbalarımız ise her zaman olduğu gibi 5'er 10'ar evlere bölüştürülerek yapıldı, iftar sofrasında bir kazanda birleştirildi. İki haftalık tecrübelerimizin ışığında bu hafta Tophane iftarımıza gelecek olanlar, daha lezzetli bir sonuçla karşılaşacaklar diye umuyoruz. Hazırlıkların ardından alana varınca, hızla sofralarımızı kurduk ve memleketin en yakıcı meselelerinden biri olan ama nedense hiç görünür olmayan işçi sorunlarına dair hazırladığımız panoları yerleştirdik. Yine bu bağlamda Türkiye'de işçi sorunu dendiğinde akla gelebilecek en temel noktalara dair bir broşür hazırladık. (Buradan indirebilirsiniz.)

Ayran çorbası ve ekmek aralarıyla kurduğumuz sofralar, katılan insanların samimiyetiyle bereketlendi ve çok hoş bir ortam hâsil oldu. Bu iftarın bir güzelliği de, bizi geren ve sürekli acaba arkamızdan ne yazacaklar diye düşündüren medyanın olmayıştı. Objektiflerin tantanasından uzak (polis kameralarını saymazsak tabii) huzur ve dayanışma içinde iftar etmiş olduk. Kameraların gelmemiş olmasını biz rahat edelim gibi bir incelik gösterdiklerine bağlamak haddini aşan bir iyi niyet durumu olur sanırım, asıl mesele onların mavi gözlerine bakarak konuşmamamızdı sanırım. Daha önce bu soruna dikkat çeken bir yazı paylaşmıştık.

İftarımızın ardından, onların varlığıyla soframızın bereketlendiğinin farkında olduğumuz (Ebu Davut, Cihad 710) baş konuklarımız mazlum ve hakları yenilmiş işçi kardeşlerimize kulak verdik. Konuşmalar iki tekstil işçisi abimizin hak mücadelelerini anlatmalarıyla başladı:

"Biz 12 saat çalışıyoruz, bazı haklarımızı

bilmediğimiz için sıkıntılar yaşıyorduk. 8 saate dönmek için birlik beraberlik olduk işçilerle. Şunu bilmeliyiz ki arkadaşlar bir şeyleri kazanmak istiyorsak eğer, ilk önce kendi aramızda birlik olmak zorundayız. İnanın ki işçiler birlik olduktan sonra karşısında hiçbir kuvvet duramıyor. Bizim karşımızda 20 yıllık bir kuruluş duramadığı gibi, sizin karşınızda da duramaz. Şu an sendikada da örgütlenmeye devam ediyoruz."

Ardından bizim de direnişlerine destek vermeye çalıştığımız Roseteks işçileri, patronlarının nasıl 382 işçinin iki aylık maaşlarını ve tazminatlarını iç edip ortadan kaybolduğundan söz etti.

"Bizim bir sendikamız olsaydı, bu kadar mağdur kalmayabilirdik. Bizim sendikalaşmamızı hep engellediler. İşçileri aynı çatı altında farklı şirketlerde böldüler. Sendikalaşmaya çalışanları topluca işten çıkardılar. Bizler bugün her cumar-

"Bizim bir sendikamız olsaydı, bu kadar mağdur kalmayabilirdik. Bizim sendikalaşmamızı hep engellediler. İşçileri aynı çatı altında farklı şirketlerde böldüler. Sendikalaşmaya çalışanları topluca işten çıkardılar."

tesisi pazar patronlarımızın Köşebaşı restoranının önünde iftarımızı simit ekmele açıyoruz. Onları protesto etmek için hakkımızı alabilmek için direniyoruz. Bütün arkadaşlara sesleniyorum. Bize destek olmak için yanımızda olursanız çok seviniriz.”

Ardından Taksim’de sekiz hafta boyunca pazar günleri ‘Vicdan ve Adalet Nöbeti’ tutan, iş cinayetlerinde yakınlarını kaybeden aileler iki abimiz söz aldı. Sözü ilk alan Hakkı Abi şunları söyledi:

2008 yılında Davutpaşa’da yaşanan patlama sonucu 21 işçi hayatını kaybetti. Onların içinde 18 yaşında olan benim kardeşim Heybettin Güleç de vardı. Arkadaşımın da eşi vardı. Ateş düştüğü yeri yakar. Biz sonra gördük ki bu ateşin sebebi yetkililerin sorumluluklarını yerine getirmemeleri. Denetimlerin yapılmaması. Kasten adam öldürme ve biz buna iş kazası değil iş cinayeti diyoruz.

Ölenleri geri getiremeyiz ama bugün Türkiye’de her gün dört işçi iş kazalarına kurban gidiyor ve biz buna kader diyoruz. Evet biz kadere inanıyoruz, ölüme inanıyoruz ama Cenab-ı Allah’ın da bir sözü var: tedbir senden takdir de benden. Ülkemizde maalesef tedbir alınmıyor, kan parası verilip susturulmaya çalışılıyor. Biz buna dur demek için Davutpaşalı aileler olarak bir araya

geldik. Başka ailelere de ulaştık. Vicdan ve adalet nöbeti başlattık. Bir çok aile bu acıyı yaşıyor ama ne yapacağını, nereye başvuracağını bilemiyor. Bir adres olmaya çalışıyoruz. Bu kazalara dur demek istiyoruz. Ramazan dolayısıyla ara verdik, 16 Eylül’de yeniden başlayacağız Galatasaray Meydanı’nda. Hepinizi bekleriz.

Hakkı Abi’nin ardından Davutpaşa patlamasında eşini kaybeden İdris Abi sözü aldı:

Ramazan gününde insanlar eşleriyle, çocuklarıyla, babalarıyla, eşleri dostlarıyla beraber iftar yapıyorlar. Ben eşimle 4.5 yıldır bu iftarı yapamıyorum. Bunu acındırmak için söylemiyorum. Şunu hatırlatmak istiyorum. İnsanlar çalıştıkları ortamı seçerken haklarını aramayı unutmasınlar. Aramadıkları sürece bu tip olaylar maalesef ülkemizde çok sıkça oluyor, olacak. 4.5 yıl önce böyle bir olay başımıza geldi. Biz bunu şöyle atlattık, diğer insanların başına gelmemesi için uğraşıyoruz artık. İş cinayetleri olmadan bunları engellemeye çalışıyoruz. Bu ölümleri engellemek için siyasetin bir hamle yapması gerekiyor, ama maalesef onların çoğu da iş dünyasında geldikleri için bu hamleyi yapmıyorlar, sadece her ölümden sonra dedikleri: Allah rahmet eylesin, bu kader. Hayır kader değil bu, cinayet. Şu anki kurallarımız bile uygulanırsa, insanların hayatları tehlikeye girmeyecek. Ama maalesef kurallar uygulanmayınca insanlar genç yaşta hayata veda ediyorlar.

Daha sonra ise İstanbul sokaklarında sıkça rastladığımız ama pek de seslerini duymadığımız kağıtçılardan dokuz abimiz kardeşimiz beraberce kürsü yaptığımız alana çıktılar. Söz almakta çekinseler de iki abimiz sağolsun bizlerle düşüncelerini paylaştı. Cuma abi: “Biz kağıt toplayarak hayatımızı kazanıyoruz. Yani çöp topluyoruz efendim, çöpten para kazanıyoruz. Zengini de var, fakiri de var ama

sonuçta hepimiz insanız. Herkes birbirine destek, yardımcı elele tutsun istiyorum.” derken, 30 yıllık kağıtçı olup yedi aydır inşaat işinde çalışan Erdoğan abi ise inşaat işinde de zorlukların sürdüğünü anlattı: “Ben eski kağıtçıyım, aşağı yukarı 30 senedir. 7 aydır inşaatta, şirkette çalışıyorum. Şirkette de aynı yani, aynı bizi ezmeye çalışıyorlar. Bir aylığımlı içerde tutuyorlar, bizim paramızla bizi orada tutuyorlar yani, o şekilde.”

Ardından programda olmamasına karşın, hazırladığımız dövizleri görüp, aramıza katılan ve iftarını bizimle birlikte açan taşeron işçisi Ali Kemal abi kendi tecrübesi üzerinden taşeronlaşmanın nasıl bir bela olduğundan bahsetti:

Ben varlığı da gördüm, yokluğu da gördüm. Yokluğu nerde gördüm biliyor musun? Yokluğu taşeronda gördüm. İstanbul Ulaşım A.Ş.’de çalışıyordum uzman tornacı olarak. Sonra taşeron yaptılar. Taşeron anlatmakla anlayamazsınız yaşamamız lazım. Allah kimseyi taşeron etmesin şu Türkiye’de.

12 yıldır İSKİ’de taşeron olarak çalışmaya devam eden Adnan abi taşeronun nasıl büyüyen bir felaket olduğunu iyi anlamamız gerektiğini söyledi:

Özellikle son 6 senedir, Türkiye’de lokal işçi meseleleri gündemden düşmüyor. Misal İSKİ’de 650 kişiye bir sabah dediler ki ihaleniz bitti, sizin işiniz bitmiştir. Türkiye’deki işçi sorunu şu an kanunların hükümet tarafından uygulanmaması, bu şekilde işçilerin haklarının gasp edilmesidir.

Son olarak sözü Şubat ayında iki maaşları ve tazminatları verilmeden işlerinden atılan ve haklarını alabilmek için 171 gündür direniş sürdüren Hey Tekstil işçileri aldı. Hey Tekstil işçileri Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik’e ulaştıklarını ve dertlerini ilettiklerini fakat bakanın “sizinle ilgileneyeğim” dedikten sonra hiçbir girişimde bulunmadığını belirttiler. Hey Tekstil işçilerini daha fazla yaralayan durum ise emeklerinin hırsız patronları Aynur Bektaş’ın Türkiye Odalar ve Borsalar Kadın Girişimciler Konseyi Başkanı olarak televizyonlarda boy

Ölenleri geri getiremeyiz ama bugün Türkiye’de her gün dört işçi iş kazalarına kurban gidiyor ve biz buna kader diyoruz. Evet biz kadere inanıyoruz, ölüme inanıyoruz ama Cenab-ı Allah’ın da bir sözü var: tedbir senden takdir de benden.

gösterip, ekonominin iyiyeye gittiğine dair beyanatlar vermesi ve devlet kurumlarında plaketlerle taltif ediliyor olmasıydı. Hey Tekstil işçileri kendilerinin ürettiği meşhur giyim markalarını boykot etmemizi istediler.

İşçi kardeşlerimizin konuşmalarının ardından, hoşça muhabbetle iftarımızı sonlandırmış olduk. “Dünya Nimetlerini Parselleyenlere İnat, Yeryüzü Sofrasını Açmaya Geldik” pankartının altında bir sonraki iftar soframızı 3 Ağustos Cumartesi akşamı, Tophane’de Kılıç Ali Paşa Caminin yanındaki yeşillikte kuracağız inşallah. Bu sefer soframızın baş konukları evsizler olacak; onlarla çorbamızı bölüşecek, dertlerine kulak vereceğiz.

Kardeşlik İftarları 2: İşçi Buluşması İftarı

...küresel olgular 80'li yıllardan itibaren ülkemize nasıl yansıdı? İşsizlik arttı. İş bulup çalışabilenler içinse kalıcı ve güvenceli işler azalırken geçici ve güvencesiz işler çoğaldı. Taşeronluk ve fason üretim her yanı sardı. Gelir dağılımı kötüleşti. Devlet işletmeleri kapatıldı, kapatılamayanlar da büyük ölçüde taşeronlara yaslanır hale geldi. Ücretler düştü, sendikalı çalışma marjinal bir olgu haline geldi. Öte yandan kayıt dışı çalışma ve sigortasızlıkta hiçbir azalma görülmedi. İş saatleri arttı, iş tempoları yoğunlaştı ve ne yazık ki iş kazaları çoğaldı...

İşçi kimdir?¹ Masa başında çalışan okumuş biri de işçi midir? T.C. İş Kanunu, Madde 2 şöyle diyor: "Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye ... işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir." Yani kanun bu kadar net bir tanım veriyor bize, fazla söze gerek yok: "bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişi"ye işçi denir... Mavi yakalı, beyaz yakalı, üniversite okumuş, okumamış diye ayırmıyor kanun. Mealen "sözleşmeli olarak bir işveren için çalışıyorsan benim nazarımda işçisin" diyor.

Türkiye'de kaç işçi var? TÜİK'in 2010 verilerine göre Türkiye, çalışanlarının % 61'inin ücretli ya da yevmiyeli çalışan, yani işçi olduğu bir ülke. 1980'de işçi olarak çalışanların oranı % 35 civarındayken bu oran büyüdü, büyüdü ve % 61'e kadar geldi ve büyümeye de devam edeceğe benziyor. Kentlere, yani tarım dışındaki sektörler baktığımızda ise bu oran çok daha çarpıcı hale geliyor. Sanayide, ticaretle ve hizmet sektöründe çalışanların % 78'i işçi.

Meselemiz sadece işçilerin sayısının oransal olarak muazzam şekilde artması değil. 1970'lerin sonundan günümüze dünya değişti, bambaşka bir dünya oldu. Birinci Dünya Savaşı ve 1929'daki

1. Kardeşlik İftarlarının ikincisi olan İşçi Buluşması iftarında dağıttığımız broşürdür. İnternette indirmek için tıklayınız.

büyük küresel ekonomik krizin ardından terk edilmiş olan çıplak liberalizm geri döndü. Büyük kapitalistler kafa kafaya verdiler ve işçilerin, çalışanların, yani halkın geniş kesimlerinin kazanım ve haklarında kesintiler yapmak için kapitalizmi tamamen dönüştürdüler. Bu yeni liberal amentüye göre, ekonomiye toplum yararına ya da çalışanlar yararına hiçbir müdahale makbul değildir. "Piyasa"lar her şeyi kendi başlarına yapıp etmeli, piyasaların işine karışılmamalıdır. Her şey serbest olmalı, bu serbestlikler önünde engel teşkil eden çalışanların tüm hakları tasfiye edilmeli, ücretler küresel rekabet için minimize edilmeli, sendikalardan kurtulunmalıdır. Her şey esnek olmalı, yani işverenler istediklerini, istedikleri zaman, istedikleri şekilde yapabilmelidir. Dahası bu yeni liberal çağda finans sektörü, reel sektörün kat be kat önüne geçmiş, para üzerinden para kazanma ve faizcilik yeni sistemin motoru olmuştur.

Bu küresel olgular 80'li yıllardan itibaren ülkemize nasıl yansıdı? İşsizlik arttı. İş bulup çalışabilenler içinse kalıcı ve güvenceli işler azalırken geçici ve güvencesiz işler çoğaldı. Taşeronluk ve fason üretim her yanı sardı. Gelir dağılımı kötüleşti. Devlet işletmeleri kapatıldı, kapatılmayanlar da büyük ölçüde taşerona yaslanır hale geldi. Ücretler düştü, sendikalı çalışma marjinal bir olgu haline geldi. Öte yandan kayıt dışı çalışma ve sigortasızlıkta hiçbir azalma görülmedi. İş saatleri arttı, iş tempoları yoğunlaştı ve ne yazık ki iş kazaları çoğaldı...

İşçilerin en önemli sorunlarından biri, ücretlerin düşüklüğü. Ücretler o kadar düştü ki bugün sigortalı çalışanların %41'i asgari ücret alıyor. Yani kabaca 10 milyon sigortalının 4 milyonu². TÜİK'in 2008 verilerine göre sanayide çalışan işçilerin %10'unun ve hizmet sektöründe çalışanların ise

%7'sinin yoksul olduğu bir ülke artık Türkiye³. Altını çizelim, bunlar çalıştıkları halde yoksulluk çekenler. Yoksulluk oranı ekonomik olarak aktif olmayanlarda %14, iş arayan fertlerde ise %18'e çıkıyor.

Çalışanların yaklaşık %40'ı hâlâ kayıt dışı çalışmakta. Bu oran tarımdışı sektörlerde %25. Yani yaklaşık olarak 4 işçiden birinin kayıt dışı çalıştığını söyleyebiliriz⁴. Ve kayıt dışı çalışan işçilerde de, asgari ücret alanların oranının kayıtlı çalışanlara paralel olacağını tahmin edebiliriz.

İkinci büyük sorun, bugün güvencesiz çalışma ve onun kristalleşmiş biçimi olan taşeron çalışmadır. Kıdem hakkından mahrum olan, bazen yıllık, bazen 6 aylık, bazen daha kısa süreli sözleşmelerle ve kadrolu çalışanlardan çok daha düşük maaşlarla çalışan taşeron işçiler, iş güvencesi nedir bilmemektedir. İşleriyle aralarındaki bağ işverenin iki dudağına bakmaktadır. Bu çalışma biçimi son derece yaygınlaşmış, öyle ki kamuda taşeron çalışan işçi sayısı 498 bin olmuştur ve artmaya devam edecek gibi görünmektedir⁵. Özel sektörde taşeron şekilde çalışan işçi sayısını tespit edebilmek ise çok daha zordur. Aralık 2011 tarihinde Faruk Çelik'in yuvarlak bir şekilde verdiği rakam 400 bindir⁶.

Bugün iş güvencesinin olmayışı anlamında, neredeyse tüm çalışanları taşeron çalışmaya benzetecek yeni bir kıdem tazminatı düzenlemesi gündemdedir. Bu taslakta işten çıkarılma halinde işverenin kıdem tazminatı ödeme zorunluluğu kaldırılmaktadır. Yani işten çıkarmada caydırıcı

2. Kaynak: <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1031530&CategoryID=80>

3. TÜİK Haber Bülteni, 2008 Yoksulluk Çalışması Sonuçları. 1 Aralık 2009.

4. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10860>

5. 6 Nisan 2012 tarihli "İstanbul Milletvekili Sayın A. Levent Tüzel'e Ait 7/3988 Esas No'lu Yazılı Soru Önergeseine İlişkin Cevap."

6. Kaynak: <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/csgb.portal?page=haber&id=basin217>

bir faktör olan ve iş güvencesini arttıran şimdiki uygulama kaldırılmak istenmektedir.

Sendikaların tasfiye edilmesi de işçilerin en büyük sorunlarından biridir. Sendikalı işçi oranı 1980'lerin başında %30'lara yakınken, düştükçe düşmüş ve bugün %5'e kadar gerilemiştir. Düşme eğilimi hızını kaybetmeden sürmektedir. Öyle ki 2002'de bir milyonu aşkın işçi sendikaliyken, açıklanan en son yıl olan 2009'daki bu sayı 750 bin'den azdır⁷. Bugün sendikaları toptancı bir şekilde, oldukları gibi savunacak, eleştirisiz sahiplenecek değiliz. Ancak sendikalar, beğensek de beğenmesek de hâlâ tüm dünyada, çalışanların işyerlerinde hak aramalarının tek yasal imkanıdır. Sendikalar olmaksızın çalışanlar işveren karşısında güçsüzdür. En ufak bir hakkını arama noktasında kapı önüne konma ile yüz yüzedir. Üyeleri tarafından demokratik bir şekilde, tabandan yönetilen, sendikacıların ayrı bir kast olarak kendilerini ihdas etmelerine imkan vermeyen bir sendikacılık, evet mümkündür. Böyle sendikalar, ne yazık ki ellerindeki iktidarı sık sık kötüye kullanan ve bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde kul hakkı yiyen işverenler karşısında, çalışanların haklarını yedirmemeleri için ellerindeki tek güçtür.

İşçilerin bu kadar köşeye sıkıştırılmasının bir sonucu da iş güvenliğinin ortadan kalkmasıdır. Günümüzde işçiler işverenleri karşısında o kadar güçsüzdür, seslerini o kadar çıkartamamaktadır ki ölümle sonuçlanan iş kazalarında muazzam bir artış gerçekleşmiştir. İşçiler işlerini kaybetmek için güvenli olmayan koşullara itildiklerinde

ses çıkaramamaktadır. Öte yandan iş güvenliği işverenlerce bir maliyet unsuru olarak görülmektedir. Ve bu iki olgu birleşince de iş kazalarında ölenlerin sayısı dehşet verici boyutlara ulaşmaktadır. SGK verilerine göre 2003'te 810, 2009'da 1171, 2010'da 1454⁸, 2011'de ise 1543⁹ kişi iş kazalarında hayatını kaybetmiştir. Yani 2010 ve 2011 yıllarında devletin resmi rakamlarına göre her gün 4 işçi "iş kazaları"nda hayatını kaybetmiştir. 2012 yılında da bu "katliam" hız kesmeden sürmektedir. Türkiye, en hızlı büyüyen ekonomilerden biri olmakla övünürken, iş sağlığı ve güvenliği konularında ise Avrupa'da sondan birinci, dünyada ise sondan üçüncü sıradadır.

İşçiler açısından çalışma hayatının daha pek çok unsurundan bahsedilebilir, ama daha fazla içini karartmayalım. Bunlar aslında çoğumuzun, hayatında bir tarafından tecrübe ettiği şeyler. Çalıştırdığı işçilerin sorunlarına kulak asmayan bir işveren değilsek ya da daha kötü koşullarda çalışan geniş kesimleri görmezlikten gelen bir yüksek ücretli çalışan değilsek, bu saydıklarımızdan bir ya da birkaçını gözlemlemiş olmamız neredeyse imkansız. Bu olguları liberalizmin bize vaaz ettiği gibi "doğal" veya Allah'ın emri olarak kabul etmez, bize sorulmadan yapılmış bir dizi politik tercihin sonucu olduğunu düşünürsek, burada bir adaletsizlik olduğu net bir şekilde gözler önüne serilmiş olur.

Ramazan bize zorlukta ortaklaşmayı ve zorluğun aşıldığı vakitte kardeşçe bir araya gelmeyi öğretir. Nasıl gün boyu açlıkta, susuzlukta ve yoksunlukta

7. Tüm dünyadaki akademik çevrelerde kabul edilen hesaplama biçimine göre sendikalı işçi oranı, toplu iş sözleşmesinden (TİS) faydalanan çalışan sayısının, toplam ücretli çalışanlara bölümü ile bulunur. Toplam ücretli çalışan sayısı TÜİK'ten alınmıştır. TİS'li işçi sayısı için bkz. <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/csgb/dosyalar/istatistikler/sozlesme>

8. <http://www.sgk.gov.tr> sitesinde önce İstatistik bölümüne, sonra da SGK İstatistik Yıllıkları bölümünden bu verilere ulaşılabilir.

9. http://www.yanginkulesi.org/index.php?option=com_content&view=article&id=2694:yangin-kulesi-19-nisan-2012-isig-meclisi-e-bulteni&catid=142:yangin-kulesi&Itemid=229

Bu olguları liberalizmin bize vaaz ettiği gibi “doğal” veya Allah’ın emri olarak kabul etmez, bize sorulmadan yapılmış bir dizi politik tercihin sonucu olduğunu düşünürsek, burada bir adaletsizlik olduğu net bir şekilde gözler önüne serilmiş olur.

buluşuyorsak, iftarda da bu birliği perçinlememiz umulur. Nice görünür ve görünmez duvarın ayırdığı hayatlarımızı yakınlaştırmak için oruçta eşitlenip iftarda buluşmaktan daha güzel bir vesile düşünülemez. Zira oruç bize temel ihtiyaçlarımızı ve bunlarda ortak olduğumuzu hatırlatır. Bizleri yoksunlukta buluşturan oruç, hepimizi kendimizin ve birbirimizin yoksunluklarına şahit ve müdahil olmaya çağırır.

Orucumuzu açmak için bir araya geldiğimiz bu kardeşlik iftarı vesilesiyle, memleketimizde bir işçi sorunu, işçilerin büyük bölümünün mağdurları oldukları bir hak ve adalet sorunu olduğunu dile getirmek, hepimizi şahitliğe ve müdahillliğe davet etmek istedik. Bu soruna çare üretmek, reçete sunmak bizim boyumuzu da, haddimizi de aşar. Evvela sorunun varlığının idrakinin yaygınlaştırılmasını önemsiyoruz. Ve dahası bu idraki derinleştirmek ve sahicleştirmek için bu sorunları bizzat yaşayanların sesine kulak vermenin, onların yanında durmanın elzem olduğuna inanıyoruz.

İSLAM’DA SOSYAL ADALET ve İŞÇİ MESELESİ ÜZERİNE HOCALARIMIZDAN KISA ALINTILAR

İslam iktisadının ilkeleri, öncelikle Kuran ve Sünnet gibi iki asli kaynaktan çıkmıştır. ‘Kul hakkı’na önem ve öncelik veren bir sistem kurmayı amaçlayan bu ilkeler israfın bertaraf edilmesi, iktisadi ve siyasi bağımsızlığın sağlanması, mülkiyetin yaygınlaştırılması, içtimai adalet, güvenlik ve refah şeklinde özetlenebilir. (Ahmet Tabakoğlu, İslam İktisadına Giriş, 23)

İslam ekonomisinin topluma ilişkin hükümleri sosyal adalet olarak ifade edilebilir. İslam’ın sosyal ve iktisadi ilkelerinden en önemlisi toplumculuk (cemaatçilik)tur. (Ahmet Tabakoğlu, İslam İktisadına Giriş, 66)

Hz. Peygamber emeği kiralayanla emeği kiralanan arasında, hukuki statüleri ne olursa olsun, tüketim tarzı ve hayat standardı bakımından farklılık olmamasını istemiştir (Buhari, İman, 22). (Ahmet Tabakoğlu, İslam İktisadına Giriş, 132)

İslam’a emek konusunda şimdiye kadar bir çok eleştiri yapılmıştır. Bu eleştiri yapanlar yukarıda belirttiğimiz geçiş dönemi ve ideal İslam iktisadı ayrımlarını hesaba katmadıkları gibi bunları birbirine karıştırmışlardır. Sonuçta İslam’ın işçi sendikalarına, grev hakkına, toplu pazarlığa ve diğer işçi haklarına iyi gözle bakmadığı sanılmıştır. Burada İslam’ı anlamayanlar kadar anlatamayanların da kusuru olmalıdır. (Ahmet Tabakoğlu, İslam İktisadına Giriş, 138)

Yalnız Allah’a kulluk üç temel üzerinde durur veya bu hedefe üç vasıta ile ulaşılabilir: 1 – Maddi ve manevi, hukuki ve iktisadi tam hürriyet, 2 – İnsanlar arasında eşitlik, 3 – Sosyal dayanışma. (Hayrettin Karaman, İslam’da İşçi-İşveren Mü-nasebetleri, 12)

İlerde ele alacağımız sosyal adalet bu üç esasa (dayanışma, hürriyet ve eşitliğe) dayanır, insani adalet de bunlarla gerçekleşir. Bunlar olmadan

Sonuçta İslam’ın işçi sendikalarına, grev hakkına, toplu pazarlığa ve diğer işçi haklarına iyi gözle bakmadığı sanılmıştır. Burada İslam’ı anlamayanlar kadar anlatamayanların da kusuru olmalıdır. (Ahmet Tabakoğlu, İslam İktisadına Giriş, 138)

insanoğlunun uğrunda yaratıldığı hedefe varması mümkün değildir. (Hayrettin Karaman, İslam'da İşçi-İşveren Münasebetleri, 23)

Halbuki İslam'da devlet, tam manasıyla sosyal devlettir ve sosyal adalet onun baş hedefidir. (Hayrettin Karaman, İslam'da İşçi-İşveren Münasebetleri, 72)

"Faiz kurumunun ve onun harekete geçirdiği kredi mekanizmasının yol açabileceği bazı ekonomik sonuçlara yukarıdaki analiz içinde kısaca değinmiş bulunuyoruz. Bunlar ekonomik motivasyonun olumsuz yönde etkilenmesi ve bunun sonucu olarak ekonomik etkinliğin düşmesi, gelir bölüşümü dengesinin orantısız bir biçimde bozulması ve işgücünün yapısı içinde bağımlı çalışanlar oranının giderek yükselmesi gibi hususlardı." (Sabri Orman, İktisat, Tarih ve Toplum, 167)

"Burada sorulacak soru şudur: Acaba her ikisi de iyi müminler olan işçi ile patron kardeş olmayı becerebilecekler midir? Samimi müminler olarak iyi niyetle bunu yapmak isteyeceklerini bekleyebiliriz. Fakat bunu her iki tarafı da tatmin edecek şekilde gerçekleştirebilecekleri hayli şüphelidir. ... Peki bu durumun sebebi nedir acaba? Çeşitli sebepler sayılabilir, fakat en azından bir tanesi işçi-patron çelişkisi ve bunu aşmanın zorluğudur. Basitçe söylersek, işçi ile patron, mevcut statü

devam ettikçe, kardeş olamaz. Yukarıdaki ayetin [Hucurat 49/10] makes bulabileceği en iyi ortam bu çelişkinin ortadan kalktığı veya en aza indiği, yani ne işçinin ne patronun olduğu ya da bunların genel nüfus içindeki oranlarını ihmal edilebilir bir düzeye düştüğü bir ortamdır. O halde müminlerin kardeşliğiyle ilgili ayet işçisiz ve patronsuz bir ekonomik yapıyı davet ediyor diyebiliriz. Ya da diğer şeylerin yanı sıra, bu ayetin makes bulabilmesi için böyle bir ekonomik altyapıya ihtiyaç var demektir." (Sabri Orman, İktisat, Tarih ve Toplum, 168-169)

"İslam toplumunun vasat, yani orta yolcu, dengeli, mutedil bir toplum olması gerektiğine dair olan ayetin [Bakara 2/143] durumu da yukarıda tasvir edilen şartlar muvacehesinde çok parlak değildir. ... İşgücünün doğrudan, bütün nüfusun ise dolaylı olarak içinde yer aldığı bağımlı çalışan-işveren ve ya işçi-patron çelişkisini yaşayan bir toplumun ise böyle bir toplum olmadığı açıktır." (Sabri Orman, İktisat, Tarih ve Toplum, 169)

"Hicretten sonra Medine'deki pazar yerlerini dolaşan Hz. Peygamber, bunların müminler için uygun yer olmadığını ifade etmişti. O pazarların ahkâmına göre hareket etmek adeta pazara egemen olanların "tanrılarını" boyun eğmek gibiydi." (Mustafa Özel, Anlayış Dergisi, Nisan 2010, 83)

İftar Duamızı dinlemek için tıklayın.

Saraçhane'de düzenlediğimiz İşçi Buluşması İftarı için hazırladığımız sergideki görseller:

-1923

İzmir İktisat Kongresi'ne katılan "Amele Grubu"nun Kongre'ye teklifleri:

- İş günü 8 saat olsun
- Dinlenme günü hakkı
- Yıllık ücretli izin hakkı
- Sendika hakkı
- Grev hakkı
- Amele yerine işçi densin
- 1 Mayıs işçi bayramı olarak kutlansın

-1929

1929 Haziran-Temmuz duruşmaları tutanaklarından...

İbrahim Sırrı Onbaşı askerdeyken tutuklanır, Hüseyin Hüsnü Paşa onu sorgular.

Paşa: "İş kanunu çıksın, işçiler sekiz saatlik mesai için işi bırakma eylemi yapсын diyormuşsun. İşçilere 'size sosyal haklar tanınmıyor' dediğinde, devleti alaşağı etmek için isyana davetiye çıkarırsın. ... Madem işçi örgütü kurmak istiyorsun, o zaman dernek kur! Sendika da neyin nesî? Kökü dışarıya uzanan komünist işi bir kuruluş."

İbrahim Sırrı: "Paşa karım Melek şu anda hapisanede yatıyor.

Bir sigara fabrikasında baş makinist olarak çalışıyordu.

Çeşitli fabrika ve işyerlerinde bir sürü kadın çalışıyor.

İşe sabahın yedisinde başlayıp, akşam dokuzda çıkıyorlar.

Günde on iki saat mesai yapıyorlar.

Bir insan için, bütün gün tütün ve nikotin tozu içinde ya da tezgahlarda hiç durmadan sağa sola giden mekiğin gürültüsünde on iki saat çalışmak işkencedir..."

Paşa: "Bu söylediklerinde haklı olabilirsin.

(Sendikalaşmayı kastederek) Lakin bizim için daha çok erken."

-1961

Sendikal özgürlükler, grev ve toplu sözleşme hakları için 31 Aralık 1961'de İstanbul İşçi Sendikaları Birliği tarafından düzenlenen ve 100 bini aşkın kişinin katıldığı Saraçhane Mitingindeki dövizlerden:

"Mebusa zam, işçiye gam"

"Sosyal adalet istiyoruz"

"Şartsız grev istiyoruz"

"Patronlar Cadillac'lı, işçiler yalınayaklı"

"Sefalet cemiyetin ahlakını yok eder"

"Bu vatanda nimet de külfet de müşterektir"

"Harpte en öndeyiz, hakta en arkadayız"

"Göbeğimiz yok ki kemer sıkalım"

"Derinlik 640 metre, yevmiye 650 kuruş"

Cibali tütün fabrikasında çalışan işçiler...

-1966

Paşabahçe grevi:

"Ekmeğimizi savunmak en kutsal vazifemizdir."

Paşabahçe grevcilerinin bir bildirisinden:

"Sayın İstanbul Halkına,
Biz işçiyiz. Paşabahçe'de bir fabrika
şişe ve cam yapar, orada çalışırız.
Beyoğlu'nda süslü bir mağaza var.
Tabaklar, bardaklar görürsünüz de
iftihar edersiniz. İşte onları yaparız biz.
1800 derece hararetin altında çalışırız.
Hepimiz 2500 kişiyiz.
Ailelerimizle 10.000.

Toplu Sözleşme Kanunu çıktı dediler.
Biz de hak isteyebileceğimiz. 3 sene evvel sözleşme yapıldı.
Bize bir şey veren olmadı. Biz de greve başladık.
Bugün 80 günü geçti gene de hakkımızı istiyoruz.
Dağlarda ebegümeci topluyoruz, labada topluyor,
balık olursa oltayı alıp koşuyoruz.
Evde fazla eşya vardı kilim, mintan, iskemle gibi.
Onları da satıyoruz."

-1969

Ereğli'de bir madendeki grevden:

"Örgütlen Bütünlen Kuru Hakkını,
Yıkacaksın İş Verenin Tahtını
Grev Senin Son Silahın Kullan Onu,
Evvel Allah Alacaksın Hakkını"

-1975

Grundig grevi'nde
fabrika duvarına asılan
dev afişteki şiir:

ÇEKEN BİZLER

İşçiyiz diye çektik cefa
Süremedik bir gün sefa
Ezildikçe ezildik binbir defa
Şimdi cahil sanma bizi işveren
Bir lokma ekmek için döktük alınteri
Unutmayız çektiğimiz acı günleri
Hakkımızı alana kadar devam
ettireceğiz
Kimi acı çektik kimi ağladık
Kuvvetimizi elle bağladık
Sesimizi duyurmak için çağladık
Zafer güneşi doğacak birgün üzerimize
Sen zalimdin bizde köle
Devam etmez daha böyle
İstedğin kadar nutuk çek söyle
İŞVEREN.....!

-2007

İstanbul'daki bir işyerinde sendikalaşma mücadelesi veren bir grup işçiden çıkma iki şiir. En az 50 işçinin bu yüzden işten atıldığı bir mücadeledir bu.

01/01/2005

2. Şiir

sabah yedide paydos ediyorsa
çıkıp kartını basıyorsa
sonra kapıda toplanıyorsa
cezası var mıdır başkan

**BU MEYDANDA YÜRÜMENİN
YÜRÜYÜP ALKIŞ YAPMANIN
SONRA SLOGAN ATMANIN
CEZASI VARMIDIR BAŞKAN**

ekmeyinin peşinde gidiyorsa
kendini kapıya zincirliyorsa
polisler buraya geliyorsa
alıp bunları götürüyorsa
cezası var mıdır başkan

müdür bize zam vermiyorsa
zam sizin neyinize diyorsa
gidip sendikaya üye olmayın diyorsa
biz ne yapacağız başkan

fabrikanın etrafını 4 metreye çıkartıyorsa
cumboları kendine barikat yapıyorsa
patron işçiden korkuyorsa
bu fabrikada ne işi var başkan

sendikacı olmayın dediler
yüzde on zam verdiler
buda size çok dediler
prim deyip geçtiler

"X Yönetimine"

Bak Attığın İşçiler, Hep Birlikte Dirediler.
Ne Eve Gittiler, Nede Pes Ettiler.
Sen Neden Anlamadın Bu İşçinin Tutumunu.
Bunlar Kararlı, Sendika Oldu Onların Gururu.

Sen Sandın ki İşten Attım Kurtuldum.
Biraz Süre Verdim, Bak Onları Susturdum
Be Akılsız Yönetim...
Asıl Sen Bunlarla Kendi, Kendini Kandırdın.

Duvarlar Ördüdü'n Güvenliği Artırdın
Biz Sana El Uzattık Sen Göz Altına Aldırdın.
İşçinin Duruşunu Görünce, Neden Yıldın.
O Ses Geçirmeyen Camlar, O Yüksek Duvarlar
Seni Korum mu SANDIN!...

ustalar bizi sattılar
patrona yalakhk yaptılar
istedikleri zammı alamadılar
sendikaya üye oldular

**700 İŞÇİ SENDİKALI OLDUYSA
SENDİKANIN ARKASINDA DURDUYSA
DİĞERLERİ BİZİ SATIYORSA
SERVİSE BİNİP KAÇIYORSA
NE YAPMAK GEREKİYO BAŞKAN**

-2010

Sözleşmeli çalışırken, kendilerine zorla imzalatılmak istenen yeni sözleşmelerle taşeron firmalara aktarılmak istenen, ancak bu haksızlığa itiraz eden ve beş ay boyunca mücadele eden İstanbul itfaiyecilerinden Uğur ve Ömer ile yaptığımız röportajdan.

Ömer:

Biz kimsenin ne malına ne canına ne namusuna göz diktik. Bize 700 milyon maaş verin, ama iş güvencemiz olsun dedik. Maaşımızı gününde verin, iş güvencemiz olsun bir de başka bir şey istemiyoruz dedik. Biz sendikaya üye olduk, niye olduk? Maaşımızı gününde alamıyorduk çünkü. Bize çok sataştılar, teröristlerle, komünistlerle birlikte oldunuz bize savaş açtınız dediler.

Uğur:

Bazen şey diyorum, o kurtardığımız hayatların keşke telefonlarını alsaydık da, onları şimdi arasaydık, "ben senin hayatını kurtardım hatırlıyor musun, falan yerdeyiz, gelir misin?" Valla gelirlerdi. O kurtardığımız hayvanların dili olsaydı, inanır mısın köpekler özellikle, onlar böyle kuyuya düşerler, birkaç gün kalırlar, biz gideriz merdivenle, inanır mısın böyle elini uzatır insan gibi. Keşke onların dili olsaydı da, onlar konuşsaydı meydanlarda bizim yerimize.

Sonuçta ben de inanıyorum, zaten bir sürü de hadis-i şerif vardır, mesela "haksızlık karşısında boyun eğmeyiniz", "haksızlık karşısında susan dilsiz şeytandır" diye. Bu davaya çıkışımın tek sebebi müslüman oluşumdur. Bu mücadele benim dinimin de gereğidir aynı zamanda. Mesela arkadaşlar da öyledir, herkesin farklı görüşü de vardır, ama buradaki tek çalışma ekme kavgasıdır.

-2010

TEKEL işçilerinin özlük haklarının gasp edilmesine karşı Ankara'da verdikleri mücadele sırasında yazdıkları dövizlerden.

HAMDULLAH UYSAL
1971 - 2010

**ÖZLÜK HAKLARIMA KAZIK ATTIRMAM
ONURUMU PAZARLARDA SATTIRMAM
EMEĞİMİN AŞINA ZEHİR KATTIRMAM
BU YOL BANA ÖLÜM OLSA VAZGEÇMEM**

**EKMEK DAVASI
NAMUS DAVASI**

**BAŞBAKAN
BİZDEN BİRİYMİŞ
BENİM GEMİM DE YOK
AMERİKA'DA OKUYAN
ÇOCUĞUM DA**

**DAVAMIZI
TÜRK'ÜN SABRI,
KÜRT'ÜN İNADI,
LAZ'IN COŞKUSUYLA
KAZANACAĞIZ.**

Kardeşlik İftarları

Kadir Pürde

Emek ve Adalet Platformu, Ramazan ayında dört defa "Kardeşlik İftarları" düzenledi.¹ İftarlar hakkında birkaç kelam yazmazdan önce, bu güzel eyleme "kardeşlik" ismini yakıştıran kişinin irfanına teşekkür etmek istiyorum.

Benzer iddialar ile başka iftarlar da yapıldı, o iftarlarda kullanılan "Açlık günleri, İsyan Orucu" gibi manasız, itici ve soğuk tabirler kullanmadılar. Türkçe'de ibadetleri ifade etmek için kullanılacak kelimeler bunlar değil, dilimizin değer yargılarına aykırıdır; ama iftarın hemen önüne kardeşlik kelimesini koymak çok büyük bir incelik, hatta kardeş olmaya davettir.

Bilindiği üzere ilk kez geçen sene lüks otellerde yapılan yüzlerce liralık iftarımsıları protesto etmek için otel önlerinde sofralar kuruldu. Lüks otellerdeki kibirli, şatafatlı ve müsrif sofralara oturan veya oturmaya yeltenen mü'minlere, diğer mü'min kardeşlerinden çok ciddi bir uyarıydı geçen sene yapılan iftarlar. Bu hâliyle dahi benim çok kıymetli ve önemlidir, yankı bulması gereken yerlerde yankılandığına inanmaktayım.

1. Kadir Pürde arkadaşımızın kendi sitesinde yayınladığı hoş bir değerlendirme yazısı.

Ama benim için Kardeşlik İftarlarını önemli ve kıymetli kılan iki tane daha başlık var.

Bunlardan birincisi; gerçekten de kardeşlik vurgusu. Bizim dinimizin ibadetlerinde, tabii ki benim anladığım kadarıyla, şöyle bir ortak nokta var. Biz ibadetlerimizi tek başımıza edâ etmeyiz, hep beraber edâ ederiz. Bir başımıza, yalnız ibadet etmekte; birlikte, cemaat hâlinde ibadet ederiz.

Meselâ; namaz! Müslüman namazı tek başına kılmaz, namazı diğer Müslümanlarla beraber kılar. Evet; tek başına namaz kılmanın izni vardır, buna ruhsat verilmiştir ama namaz tek başına kılınmaz, namaz cemaatle beraber edâ edilir, Allah Muhammedîleri bir arada görmek istediğinden böyle olması emir buyrulmuştur.

Sonra bir başka ibadetimiz hacc! Bir mü'min tek başına veya birkaç arkadaş grubuyla haccetmez, bu zorlu ve muhtemelen çok lezzetli olan ibadeti, bütün İslâm coğrafyasından gelen kardeşleri ile beraber edâ eder.

Zekattan örnek verirsek, durum yine değişmez.

Zekât başlı başına toplumun yaralarını sarmaya, sosyal adaletsizliği gidermeye yönelik bir eylemdir, tamamiyle topluma doğru bir ibadettir.

Oruç da böyle olmalı, hep beraber yaşanmalı. Lâkin bugünlerde genelde yalnız başımıza iftar ve sahur eder olduk, en fazla çekirdek aile kadar. Emek ve Adalet Platformunun kurduğu gibi kardeşlik ve yer yüzü sofralarının kurulmasına çok daha az tanık olur olduk. O sofralar için; ciddi bir emek harcıyor, öncesinde sonrasında, kurulurken kaldırılırken hep emek veriliyor ve bu emek o sofranın bir ucundan tutan herkesin arasındaki kardeşlik bağlarını geliştiriyor. Masaya oturduğumuzda da dizlerimiz dizlerimize, omuzlarımız omuzlarımıza değişiyor, bakışlarımız bakışlarımızı sözlerimiz sözlerimizi buluyor ve bu hukuk daha da gelişiyor.

Sofrayı kuranlar kadar sofraya davet olunanlar da önemli. Bütün kesimlerden gelen insanlara; kardeşlik teklif ediliyor, sofraya oturarak bizden biri olması isteniyor ; o kadar sıcak ve samimî bir ortam oluşuyor ki; insanlar bu davetten hoşnut oluyorlar, kalplerini ısıtıyor ve dediğim gibi bir çok gönülde yankı buluyor.

Kardeşlik, boş bir lâf değildir, süslü cümleler kurarken araya serpiştirilmiş cezp edici, dikkat çekici bir lâf değildir, heva veya heves hiç değildir. Cenab-ı Hakk, Kuran-ı Kerim’inde “innemel müminune ihvetün” diye buyurur. Müminler ancak kardeşlerdir. Bu buyruğa istinaden, kardeş olmak, kardeşlik hukuku kurmak her mü’min ve Muhammedî’nin üzerine farzdır. Müslüman diğer bütün Müslümanlar ile kardeş olmakla mükelleftir. Eğer bir Müslüman kardeşlik davası gütmüyorsa, kardeşlik hukukunu geliştirmek için mesai harcamıyorsa, kafa patlatmıyorsa dininin emirlerinden bir tane-sine muhalefet ediyor demektir.

Benim için Emek ve Adaletin iftarlarını anlamlı ve kıymetli kılan birinci başlık bu idi.

İkincisi ise; ibadeti ve dinin bir emrini/gereğini hayata, sokağa indiriyor olmasıdır. Ehlince malumdur ki bizim dinimiz yaşam dinidir, dipdiri hayat dinidir ve tek dindir, Allah katında tek din İslâm’dır, Allah’ın razı olduğu ve olacağı tek inanç sistemidir. Ama biz bu tek hakikati, Allah’ın biricik dinini camilerin duvarlarına hapsedtik, seccadenin üzerine, namaz vakitlerine hapsedtik. Kandil gecelerine, bayram sabahlarına indirgedik. Hâlbuki İslâm salt bir dua dini, ibadet dini, tapınak dini değildir, din adamları zümresinin dini değildir, dipdiri ve capcanlı bir hayat dinidir. Velhasıl bizim dinimiz; hayatın tadındadır, tuzundadır, rengindedir. Kuru lan iftar sofralarının sevincinde, hüznündedir.

Bir Müslüman için namaz kadar, oruç kadar, hac kadar önemli olan ibadetlerden biri de sosyal sorumluluklar almaktadır. Emek ve Adalet Platformunun yapmaya çalıştığı tam olarak da bu idi, sorumluluk aldılar, ellerini taşın altına koydular ve İslâm dininin bu güzel ibadetini, orucu, yüzlerce mü’min ile beraber yaşadılar. O sofralarda konuştular, düşündüler, tartıştılar, yanlışları oldu, yanlışlarını düzeltmeye koyuldular ve yine tekrar etmek istiyorum ki gönüllere hitap ettiler, taş duvarlara değil.

İnşallah Allah dualarımızı, emeklerimizi, oruçlarımızı kabul etmiştir ve inşallah her şeyden çok sevdiğimiz Kutlu Resul, Efendimiz (s.a.v.) Zehra’lardan Betül’lerden razı olmuştur.

Bir Müslüman için namaz kadar, oruç kadar, hac kadar önemli olan ibadetlerden biri de sosyal sorumluluklar almaktadır. Emek ve Adalet Platformunun yapmaya çalıştığı tam olarak da bu idi, sorumluluk aldılar, ellerini taşın altına koydular ve İslâm dininin bu güzel ibadetini, orucu, yüzlerce mü’min ile beraber yaşadılar.

Kardeşlik İftarları 3: Evsizlerle Buluşma İftarı'nın Ardından

4 Ağustos 2012 Cumartesi günü üçüncüsünü düzenlediğimiz Kardeşlik İftarları için bu kez Tophane'deydik.¹ Kılıç Ali Paşa Camii'nin hemen yan tarafına kurduğumuz soframızın bu seferki özel davetlileri evsiz kardeşlerimizdi. Yolu sokaklara, parklara düşen neredeyse her insanın şahit olduğu ama çoğu zaman kimsenin pek de yanına yanaşmak istemediği ve bu yüzden de hep uzaktan uzağa bilinen evsizlerle, aynı sofrayı paylaşmanın geç kalınmış tanışmaya bir adım

1. 4 Ağustos günü düzenlenen 3. Kardeşlik İftarları, Evsizlerle Buluşma İftarı ardından kaleme aldığımız değerlendirme yazısıdır.

olacağını düşünenlerle Kardeşlik İftarı'nda bir araya geldik. Tabii bu bir araya gelme sözü, birçok insanın zihninde belki iftara katılanların en azından yarısının evsiz olması gerektiği şeklinde bir beklenti oluşturuyor. Tam da bu beklentinin kendisi maalesef evsizlerle aramızdaki geniş mesafeyi ortaya koyuyor. Biz de daha fazla evsiz soframızı paylaşsın isterdik, ancak en temel insani haklarından yoksun bırakılmış ve kalabalıklar içinde, hem devlet tarafından hem de bizlerin de parçası olduğu toplum tarafından, yalnız yaşamaya mahkûm edilmiş insanların kendilerine gelecek davetleri ilk seferde kabul etmelerini

beklemek biraz fazlaca iyimser olur. Tam bu noktada Kardeşlik İftarları'nın asıl kıymetinin belki de soframıza gerçek hayattaki karşılığına nazaran sembolik sayılarla teşrif eden; işçilerle, evsizlerle ve göçmenlerle en başta iletişimsizliğimizin farkına varıp, bundan sonrası için ise daha sürekli ve sahici bir ilişki kurabilmenin vesilesi olarak görmemiz olacağını düşünüyoruz. Tabi bu bizim aklımıza gelen sebeplerden biri, gelenlerin hangi saiklerle burada bulunduğuna dair de; "Neden Kardeşlik İftarları" başlıklı bir video hazırladık.

İftar sırasında bizle birlikte olan evsizlerin neredeyse tamamı Şefkat-Der'in uzun zamandır ilgilendiği insanlardı. Şefkat-Der, Türkiye'de evsizler sorununu birincil meselesi olarak gören tek kuruluş, dar imkânları çerçevesinde ulaşabildiği bütün evsizlerle onların dertlerine ortak olarak çözüm arayışlarında bulunuyor. Bu anlamda da devletin yapamadığını ya da belki daha doğrusu yapmadığını hayata geçiriyor. Şefkat-Der şimdiye kadar pek çok evsizle, içinde buldukları durumdan çıkmanın imkânlarını sağladı. İftar sırasında evsizlik meselesine dair yaptığımız açıklamada da belirttiğimiz üzere, devletin ve belediyelerin evsizlere yönelik en ileri düzeydeki hizmeti, kötü bir ev sahipliği rolü üstlenerek evsizleri kerhen ve ne zaman gidecek diye yolunu gözleyerek misafir etmek, bu konuda devletin nasıl bir tutum içinde olduğunu geçtiğimiz sene hazırladığımız Güz 2011 tarihli Türkiye'de Evsizlere Dair Rapor'dan ayrıntılı bir şekilde inceleyebilirsiniz. Tabii böyle bir durumda evsizlerin meselelerinin ancak birebir bu süreçleri deneyimleyen ve bu pozisyonadaki insanlarla sahici ilişkiler geliştiren kişilerden dinlemenin hakkaniyetli bir durum olacağını düşündük. İftar anında sağ olsunlar aramızda yer alan Şefkat-Der Evsizler Evi sakinleri bizle bir miktar muhabbet ettiler, ancak kalabalığın içinde pek çok noktaya da değinmek mümkün olmadı. Biz biraz da bu durumu tahmin ederek, evsizlik meselesini birebir yaşayanların ağzından duymak isteyenler için, iftardan iki gün önce Şefkat-Der Evsizler Evi sorum-

luslu Ahmet Abi ve evin sakinlerinden Hüsnü Abi ile uzunca bir röportaj yaptık.

İftardaki konuklarımıza dair es geçmememiz gereken bir başka grup ise zahmet edip Ümraniye'den buraya kadar gelen, yine Şefkat-Der'in organize ettiği kadın sığınma evinden kardeşlerimizdi. Onlar konuşma yapmadılar, hep ikincil ve ezilmiş pozisyonlara mahkûm edildikleri bir toplumda, henüz güvenlerini kazanacak kadar çabayı göstermediğimizi anladık. Ancak bu iftarlarda şunu gördük ki, tek meselemiz gelenlerin konuşması değil; birlikte bulunmanın oluşturduğu ortamda bazı şeyleri de suskun kalma durumu dahi olsa hissedebilmektir.

Yazının sonuna doğru yaklaşırken; biraz da belki iftar gününe ve hazırlıklara dair birkaç kelam etmemiz güzel olacak. Gün içinde yağın yağmur bizi bir miktar tedirgin etti ve açık söylemek gerekirse yağmur devam ettiğinde ne yapacağımız konusunda şaşkınlık yaşadık. Ama daha sonra Allah'a şükür havanın tekrardan açtığını gördüğümüzde, vira Bismillah dedik ve kaldığımız yerden hızla hazırlıklarımızı tamamlamayakoyulduk. İftar menümüz yine aynıydı; ayran aşısı çorbalarımızı ve ekmek aralarımızı hazır etmiştik. Ancak buna ilaveten bizimde iftar alanında karşılaştığımız bir sürpriz

Son olarak bu zamana kadar yaptığımız Kardeşlik İftarları'nda eksikliğini hissettiğimiz bir durumu burada paylaşarak bitirelim. Nedense iftarların ardından konuşmalar bittiği gibi bir an önce dağılmamız gerekiyormuş gibi bir hava oluyor. Biz istiyoruz ki; aynı derdi paylaşan, birbirini çok tanımasa da kardeş olarak gören insanlarla oturalım, birlikte uzun uzun muhabbet edelim. İftar sofrası buluşma mekânımız olmuşken, tanışmadan ayrılmayalım. Bu yüzden bu cumartesi Tarlvabaşı'nda yapacağımız iftardan sonra müsait olanlarla orada muhabbete devam edelim istiyoruz. Bir de şöyle bir ricamız olacak ki, düzenlediğimiz bu iftarlarla ilgili bizlere tavsiyeleri olan kardeşlerimiz, burada yorumlarını bizlerle paylaşırlarsa çok memnun oluruz. Ortak dertlerimiz olan insanlardan gelen her tavsiye bizim için kendi sözümüz kadar değerlidir.

olarak, iftarlara destek veren bir arkadaşımızın tepsi tepsi tatlı ve börek ile geldiğini fark ettik ve onları da sofralarımıza bölüştürdük. Önceki hafta hazırlık sürecimize dair mutfağımızı buradan paylaşmıştık, bu hafta da biraz sonrasında bahsetmek gerekiyor. İftardan sonra katılanlar da fark etmiştir ki; hazırladığımız ekmeğin aralarının bir kısmı arttı. İsfraftan kaçınmak için hazırladığımız ekmeğin araları arttığında hemen buna nasıl bir çözüm bulabiliriz diye düşünürken, soluğu Fatih Camii'nin avlusunda aldık ve burada kısa süre içinde sahur olarak ekmeğin aralarını dağıttık. Bu ikramımız özellikle caminin avlusunda işportacılık yapan çocuklar arasında büyük ilgi gördü ki bu bizim için de sevindirici bir durum oldu.

Tophane Şefkat-Der erkek evsizler evi sorumlusu Ahmet Abi'nin Evsizlerle Buluşma İftarı'nda yaptığı konuşmanın videosunu buradan izleyebilirsiniz.

"Neden Kardeşlik İftarları" başlıklı vidomuzu buradan izleyebilirsiniz.

Kardeşlik İftarları 3: Evsizlerle Buluşma İftarı

Sokakta yaşayan evsiz insanlar uzak batı ülkelerinde görüp duyduğumuz bir olgudan ibaret değil.¹ Burada, yanı başımızda da giderek büyüyen, büyümekte olan derin bir sosyal yara.

Evsizlere dair ülkemizde ciddi bir araştırma yapılmış değil, ancak bizlerin gündelik gözlemleri, evsizlerin sayısının giderek artma eğiliminde olduğu yönündedir. Bu durum bizleri ürkütmektedir. Evsizlerin sayısına dair elimizdeki en somut veri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 2011 Ocak ayında açtığı spor salonunda verdiği hizmetten iki ay içinde yararlanan insan sayısıdır. Belediyenin verdiği sayı 2.187'dir. 2012'de aynı uygulama dahilinde Metin Oktay Spor Salonunda Ocak ayından Şubat sonuna misafir edildiği ilan edilen insan sayısı 965'tir.² Bu salona gitmeyen, gide-

meyen, çeşitli sebeplerle gitmek istemeyen evsizleri ve literatürde gizli evsiz diye tabir edilenleri eklediğimizde bu sayının çok daha artacağı kesindir.

Ülkemizde 18-60 yaş arası barınacak yer ihtiyacı içerisinde olan erkeklere yönelik devletin olanak ve hizmetleri son derece sınırlı ve istisnaidir. Kadınlar için ise, belediye kanununda yer alan "Nüfusu 50 binin üzerinde belediyeler kadın sığınma evi açmak zorundadır" hükmünü İstanbul'daki 35 belediyeden sadece 8'i yerine getirmiş durumdadır.³

Evsizler sokaklarda, parklarda, hastanelerde, cami avlularında, otogarlarda çok ağır şartlarda yaşam mücadelesi veriyor. Şiddete, tacize, tecavüze maruz kalıyor. Üşüyor, hastalanıyor, yeri geldiğinde donarak ölüyor. Bu zor şartlarda yaşayan evsizlere toplum ve devlet tarafından yeterli ilgi gösterilmiyor.

1. Tophane'de yapılan Evsizlerle Buluşma İftarında dağıttığımız bilgilendirme broşürü.

2. <http://www.ibb.gov.tr/sites/SaglikVeSosyalHizmetler/haberler/Pages/Haber.aspx?hid=146>

3. <http://t24.com.tr/haber/istanbulun-34-ilcesinde-8-kadin-siginmaevi-var/166126>

Öte yandan sokaklardaki katlanılması imkansız günlük hayat, çoğu evsizlerin akıl sağlığını giderek yitirmesine sebep oluyor.

Evsizlerle ilgili ülkemizde yazılmış ilk rapor⁴ için geçen kış yaptığımız araştırmada şunu gördük: İlgili devlet kurumları ortada bir evsizler sorunu olduğunun farkında. Sıkıntı ise uygulamada. Aşağıdaki yedi nokta bunu ortaya koyacaktır.

1. 2003 yılında İçişleri Bakanlığı'nın 07 numara ile yayınladığı genelgesinde her ilde en az bir tane olmak üzere evsizlere sığınma merkezlerinin açılması talimatı yer almaktadır.

2. Beyoğlu Kaymakamlığı 2003 yılında sürekli açık olan bir evsizler evi açmıştır. Ancak bu evin kapasitesi 18 kişiliktir ve evsizler en fazla 15 gün süreyle misafir edilmektedir. Evin sakinleri sabah 9:00'da evden dışarıya bırakılmakta, ev akşam 17:00'de açılmaktadır.

3. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün 2004'te Ankara'da düzenlemiş olduğu I. Sosyal Hizmetler Şûrası'nda alınan kararlardan biri şöyledir: "Sosyal hizmet kuruluşları, başta büyük şehirler olmak üzere, evsiz ve kimsesiz olup sokaklarda yaşayanlar için, sürekli hizmet verecek gece barınma evleri kurmalıdır."

3. İstanbul Büyükşehir Belediyesi 2004'ten beri, kışın soğuk aylarında iki ila üç ay süreli olmak üzere evsiz vatandaşlarımızı bir spor salonunda misafir etmektedir. Bu hizmet muhakkak ki önemli bir adımdır, ancak bunla beraber yetersiz olduğu açıktır.

3. 2009 yılının Aralık ayında dönemin devlet

4. <http://www.emekveadalet.org/wp-content/uploads/Evsizler-icin-Rapor.pdf>

bakanı Selma Kavaf tarafından Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na ek yapılmasına ilişkin bir kanun taslağı hazırlanmış ve bu taslak basına yansımıştır. Taslakta evsizlerin sayısının ekonomik krizle beraber arttığına dikkat çekilmiş ve şöyle denmiştir: "Sokakta yaşamak zorunda kalan 18 yaş üstü bireyleri yaşamlarını tehdit eden risklerden korumak ve temel gereksinimlerini karşılamalarını sağlamak için hizmet veren, kendi istekleri ile kalıp ayrılacakları yatılı sosyal hizmet birimlerinin kurulması karara bağlandı." Ancak söz konusu kanun taslağı ne yazık ki yasalaşmamıştır. Bu tasarının neden yasalaşmadığını anlamak mümkün değildir.

4. TBMM İnsan Hakları Komisyonu Nisan 2010 tarihinde kaleme aldığı son derece önemli ve ibret verici raporda, AŞTİ'de yaşayan evsizlerin perişan halini ayrıntılarıyla tasvir etmiş, devletin acilen sürekli hizmet veren, kalıcı ve nitelikli misafirhaneler açması gerektiğini belirtmiştir.

5. Ankara Valiliği 2010'un Aralık ayından Haziran 2011'e kadar açık olan bir evsizler evi açmış ve hizmet vermesini sağlamıştır. Bu süre zarfında söz konusu evden 924 kişi yararlanmış. Ankara'da 2011 Kasım ayı içinde de evsizlerin barınması için iki otel hizmete sokulmuştur.

6. Bir diğer sevindirici gelişme Bursa'da gerçekleşmiş ve büyükşehir belediyesi altı ay açık olacak bir evsizler evini 2011 Kasım ayında hizmete açmıştır.

7. İstanbul Valiliği Özel Kalem Müdürlüğü "Sokakta Yaşayan Vatandaşlar" ismiyle 2011'in kış aylarında bir iç yazışma yayınlamış, evsizlerin sorunlarına dikkat çekmiş, evsizlerin "sağlık kontrolünden geçirilmesi, temizlik, iye ve ibatelerinin yaptırılması, kabul şartları tutanların sosyal hizmet kurumlarına yerleştirilmesi" talimatı

vermiştir. Ancak söz konusu yazışmanın ciddi bir etki yaratmamıştır, zira İstanbul'da Ankara ve Bursa'dakine benzer bir ev açılmamıştır. Beyoğlu Evsizler Evi de halen düşük kapasiteyle, evsizleri en çok 15 günlüğüne ve sadece geceleri misafir etmektedir.

Evsizler, açlık ve açıklığı bizden sorulacak komşularımızdır. Ankara ve Bursa'da altı aylık da olsa evsiz merkezleri açılmışken, İstanbul gibi on iki milyonluk bir kentte devletin sadece bir tane ve sınırlı hizmet veren merkezin bulunmasını bizler anlayamıyoruz. İstanbul'da en kısa sürede Ankara ve Bursa'dakine benzer evsiz merkezlerinin açılması en acil ve temel talebimizdir.

Dünyanın en büyük yirmi ekonomisi içinde olmakla övünen bir ülkenin, evsizlerine sahip çıkmak için kaynak ayırmakta zorluk çekmemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu temel talebimizi takiben şunların yapılmasının gerekli olduğuna inanıyoruz:

Ankara ve Bursa'da evsizlere yönelik olarak verilmeye başlanan altı aylık hizmetin İstanbul başta olmak üzere diğer büyükşehirlerde de uygulanmaya başlaması.

Bu hizmetin yılın altı ayıyla sınırlandırılmaması, yılın tamamında verilmesi ve Beyoğlu evsizler evinde uygulanan 15 günlük kısıtlamaların kaldırılması. Havalar ısındığında evsizlerin hayatlarındaki onca sorundan sadece biri, yani soğuk ortadan kalkmakta, ancak diğer sorunlar aynen sürmektedir. Diğer yandan 15 gün, evsiz yaşamak durumunda kalmış birinin kendisini toparlayabilmesi için son derece yetersizdir.

Psikolojik desteğe ihtiyaç duyan veya akıl sağlığı ileri düzeyde yıpranmış olan evsizlerin tedavilerinin ilgili hastaneler ya da özel rehabilitasyon merkezlerinde ücretsiz

olarak yapılması.

Sokakta yaşayanların, kurulacak bu evsiz merkezlerine vatandaşların arayıp bildirmeleri suretiyle aktarılabilmesi için bir telefon hattı hizmetinin kurulması.

Evsizlerin toplumsal yaşama kazandırılmaları ve evsizliğin oluşumunu engellemek için, barınma hakkının asli bir hak olduğu anlayışıyla uzun vadeli bir strateji geliştirilmesi.

Devletin yapamadığını yapmaya girişen Şefkat-Der'in olağanüstü çabaları sayesinde, 12 milyonluk İstanbul şehrinde evsiz erkeklerle 24 saat, süresiz ve koşulsuz hem barınma imkanı, hem de bir kardeşlik ortamı sunan bir evsizler evi 10 Aralık 2011'den bu yana Cihangir'de hizmet vermektedir. Aynı derneğin İstanbul'da iki kadın sığınma evi de ihtiyaç sahiplerine barınacak bir çatı sağlamaktadır. Son olarak, sınırlı bir çevrenin çaba ve destekleri ile ayakta duran bu evlere sahip çıkmanızı temenni ediyoruz.

Hayırlı ramazanlar.

Tarlabaşı Göçmenlerle Buluşma İftarının Ardından: Emeğin Zamanını Tutmak

Hız. Peygamber hurma bahçelerinin mülkünü Ensar'a bırakmışsa da, emek üzerinden Muhacir'i ortak kılmış, mülkiyetin tahakkümünü askıya almıştır. Emeğin zamanı Ensar'ı mülkün prangasından kurtarmış, Muhacir'e ise yeni bir ikametgah olmuştur, adı ev olan.

Selim Karlıtekin

Ensar ve Muhacir emekte kardeşler.¹ 11 Ağustos 2012 Cumartesi günü Tarlabaşı'nda yaptığımız Göçmenlerle Buluşma İftarı'nda bunu anımsadık. Hz. Peygamber hurma bahçelerinin mülkünü Ensar'a bırakmışsa da, emek üzerinden Muhacir'i ortak kılmış, mülkiyetin tahakkümünü askıya almıştır. Emeğin zamanı Ensar'ı mülkün prangasından kurtarmış, Muhacir'e ise yeni bir ikametgah olmuştur, adı ev olan. Soframızda dilimizin dönmediği bir karşılaşma vuku buldu: Sierra Leone'den Doğu Türkistan'a ve zorunlu göç mağduru Kürt kardeşlerimize, dünyanın garibanı bir olduk, birbirimizi dinledik. "Dünya nimetlerini parselleyenlere inat, yeryüzü sofrasını açmaya geldik" diyerek yola çıktık, evinden çıkıp bir ev bulamayanlardan neler duyduk, duymayanlara

duyuralım.

Kardeşlik İftarları'nı göçmenlerle kapattık, kafiye olsun diye değil, müşterek bir yaşamın imkanının bu birliktelikten gayrı var olmadığını bildiğimizden. Soframızı göçmen kardeşlerimize açtık vefakat muhacirden bahsediyoruz, açalım. Göçmen veya mülteci tüm yerinden edilmişler, hayatımıza dışarıdan değil içeriden sokulurlar: Bu mağduriyetler toplumun bağrında üretilir, kimileri için 'orada' zaman dolmuştur. Ensar Muhacir'e zaman verdi, biz bu son derece masum zaman vermek işini önemsiyoruz. Mülkiyetin değil, emeğin zamanı kardeşliği var eder. Klasik kapitalizm eleştirileri ya mülkiyeti ya da pazarı eksen alır, üretim ya da sömürü. Emek ve Adalet Platformu'nda "emek" ve "adalet"i bir arada tutan ve'nin peşindeyiz. Dünyayı var eden emeğin hakikati, adaletin sözüdür. Her sözün bir mühleti, tutulacağı bir zamanı var. Yeryüzü

1. Tarlabaşı'nda gerçekleştirilen 4. Kardeşlik İftarı Göçmenlerle Buluşma İftarının ardından bir arkadaşımızın yazdığı değerlendirme yazısıdır.

sofrası insanlığa söz verilmiştir, ama bu sözü gerçekleştirmek insanların elindedir. Bu sofrayı açmak teşebbüsümüz, sözümüzü tutmakta ısrarcı olmamızdan ileri gelir.

Türkiye sayısal olarak zenginleşen, adalette fakirleşen bir ülke. AKP iktidarı "adil düzen" davasından yola çıkar. Mesele yalnızca bir bölüşüm sorunu değil, adaleti nerede aradığımız. Türkiye Müslümanları uzun bir dönem kapitalist ekonomiyi "sınırlı kaynakların sınırsız ihtiyaç ve arzuların tatminini sağladığı haramzade bir sistem" olarak gördü. İtiraz: Allah'ın yaratmasında sınır yoktur, kaynaklar sınırlı değil, bölüşüm adaletsiz. AKP'yi farklı kılan, yalnızca fütursuz bir neoliberalizm değil, doğa tahayyülüdür. Bu ülkenin tarihinde ilk defa bir iktidar eşyanın doğasına müdahale ederek "adalet"i icra etmek istiyor. TOKİ'lerden HES'lere dünyanın müteahhitleri eliyle yeniden inşası yaratmanın sınırsızlığı olarak sunuluyor. Sanılıyor ki herkesi konut sahibi kılmak insanları ev sahibi yapacak. Mülke borçlandırılmış hayatı yaşamaya vakit bulunamaz. Tüm Türkiye vaktini mülke veriyor, dünyayı yeniden inşa edip kardeşliğin zamanını sermayenin müsadereğine terk ediyor.

İnatçıyız çünkü "adalet" istimlak ediliyor, adalet adına bütün güneşler batırılıyor! Adil düzen yoktur, adaletin zamanı vardır. Hiçbir düzen bu zamanı tanzim edemez, ancak ve ancak Muhacir Ensar'a hediye edebilir kardeşliğin vaktini. Soframızı açtık, çünkü bu zamanın imkanı bizde değil: Özgürlüğün saatini kuran anahtar, Muhacir'e verdiğimiz zamanda.

Tarlabaşı'nda fiili olarak karşımıza çıkan engel göçmenlerin hiç zamanının olmamasıydı. Evet Sierra Leone'den, Gana'dan bir grup kardeşimiz vardı, Kürt aileler teşrif etti, lakin dilediğimiz çokluğa

ulaşamadık. Afgan mültecilerden Murat Abi "gelemiyoruz, herkes çalışıyor, ben de yerime kimseyi bulamadım" diyor, iftarını açan zorunlu göç mağduru Kürt bacımız "işe gitmemiz lazım" deyip mücadele istiyor. Soframızı açtık ama sofrayı var edecek dünyadan, Muhacir'in vaktinden yoksun kaldık. Bu fukaralık bizim değil, yaşadığımız dünyanın fakr-u-zaruretinden, demek ki sofralar açılmakla dolmuyor, dünya nimetlerinin özgürleşmesi gerekiyor. Göçmen, mülteci ve kurbanı Muhacir bilmek, Ensarlaştırmaktan geçer.

Muhacir görülmesin diye, zamanlar sakalı şerif gibi bohçalanmıştır. Bu iftarlara niyet ettik, çağırdık, birlikte bulunduk, kendi imkanlarımız dahilinde ikramda bulunduk, her saniye biraz daha açıldığını gördük bohçanın, etrafına üşüştük. Tarlabaşı'nda bu Ramazan macerasına elveda duamızla bir anlık da olsa Muhacir'in hediyesine nail olduk. Belirli gün ve haftalarda değil, her daim bu radikal zamanı yaşatmak, bunun içinse yepyeni bir eylemlilik sürecini başlatmak gerekiyor. Gökyüzü veya kiremit altında fark etmez, evsiz kalanlar kurtuluşu birbirlerinde bulacak.

Kardeşlik İftarları 4: Göçmenlerle Buluşma İftarı

Bugün bize düşen, imkanlarımız nispetinde ve imkanlarımızı da zorlayarak muhacirlere ensarlık yapmak, ülkesinden uzakta, gurbette, yolda kalana sahip çıkmak, kapımızı çalanı, evimize sığınanı aç susuz hasta koymamaktır.

İnsan durduk yere evini barkını yurdunu insanını geride bırakıp bir yerden bir yere göçmez.¹ Ancak vaziyet çekilir gibi değilse çiftini çubuğunu bırakıp yola düşer.

Bazen yoksulluk ve işsizlikten kurtulmak için göç eder insan. Almancıların durumu budur mesela. Çalışılacak iş, alınacak maaş, kalınacak yer bellidir. Yine de Almanya gurbetçiler için "acı vatan" olmuştur. Bunun sebebi de toplumdan dışlanmalarıdır. Orada onları bekleyen bir ensar olmayışıdır. Misafir olarak değil, makinadan farksız işçiler ya da Almanların işlerini ellerinden

alan yabancılar olarak görülmeleridir.

Halbuki Hz. Peygamber döneminde muhacirler ensarın yani kelime anlamıyla "yardımcı"ların yardımıyla Medine gibi bir "tatlı vatan"a kavuşmuşlardır. Mekkeli komşuları ilk Müslümanlara düşman kesilmişken, Müslümanlar özvatanlarında parya muamelesi görüp türlü işkencelere maruz kalır ve dinlerini özgürce yaşayamazken, Medine'deki din kardeşleri onlara kucak açmıştır.

Bugün bize düşen, imkanlarımız nispetinde ve imkanlarımızı da zorlayarak muhacirlere ensarlık yapmak, ülkesinden uzakta, gurbette, yolda kalana

1. Göçmenlerle Buluşma İftarında dağıttığımız bilgilendirme broşürüdür.

sahip çıkmak, kapımızı çalanı, evimize sığınanı aç susuz hasta koymamaktır.

Muhacirlik Medine için ne kadar tanıdıksa, Türkiye için de en az o kadar tanıdaktır. Müslüman milletinden pek çok Osmanlı tebasının uzun zamandır yaşadığı Kırım, Balkanlar, Kafkaslar Ruslar tarafından işgal edilip buralarda yeni devletler kuruldukça canını, dinini, ırzını, namusunu korumak isteyen çok farklı etnik kökenden Müslümanlar, maruz kaldıkları zulümden kaçarak düşman istilasından emin bir ülkeye, Osmanlı'ya, Türkiye'ye sığınır. 18. yüzyılın ikinci yarısında başlayan bu büyük göç dalgası, 93 Harbi olarak da bilinen 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'ndaki mağlubiyetimiz sonucunda trajik boyutların ötesine geçer. Hicret Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı yıllarında da, Cumhuriyet'le gelen barış yıllarında da devam eder. Ülkemiz 1924'te Yunanistan'dan, 1945'te Yugoslavya'dan, 1951 ve 1989'da Bulgaristan'dan gelen mazlum müslüman halklara, başlarını sokacakları yuva olur.

1923-1940 arası dönemde yaklaşık 1 milyon Müslüman Türkiye'ye göç etmiştir. Bu yıllarda her bir Trakya, Doğu Marmara ve İç Anadolu şehri ortalama 25-30 bin muhacire kucak açar. Türk'ten çok Arnavut, Manav, Boşnak, Tatar, Çeçen, Çerkes, Lezgi, Avar'dır bu muhacirler. Türkiye sadece Müslümalara değil zorda kalan gayrimüslimlere de sığınak olmuştur. 1933 sonrasında Yahudilere, İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Bulgar ve Yunanlılara kapısını açmıştır.²

1927 sayımında nüfusumuz 13 milyon 650 bindir. Bu nüfusun yaklaşık 5 milyonu muhacirdir. 1927 Türkiye'si, nüfusunun neredeyse yarısı göçmen olan bir ülkedir. Muhacirlere iki yüz küsur yıldır kucak açmış, ensarlık etmiştir. Türkiye Cumhuriyeti, neredeyse yarı yarıya bir "göçmenler ülkesi"dir. Bir muhacire iki ensarın düştüğü bir ülke olarak Türkiye'nin kuruluş mantığı, varlık gerekçesi, meşruiyet kaynağı; Mekkelilerin Medinesi, gurbetçilerin sılası, vatansızların vatani olmasıdır.

Meşhur deyişte olduğu gibi "Türkün misafirperverliği" dendiğinde, en az zengin

2. Cevat Geray, "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi", Amme İdaresi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4, 1970, s. 8-36, 15; yayin.todaie.gov.tr/goster.php?Dosya=MDU3MDU3.

Avrupalı turistler kadar; yoksul ve muhtaç durumdaki Afrikalı, Sierra Leoneli, Türkmen, Gürcü, Afgan, Özbek, Çeçen kardeşlerimize gösterdiğimiz, göstereceğimiz misafirperverlik de akla gelmelidir.

Peki bu kardeşlerimiz sadece yoksul ve muhtaç mıdır? Kesinlikle hayır. Emperyalizmin ve kapitalizmin dünya çapında yol açtığı açlığın ve savaşların ülkelerinden ettiği ve kendilerini bir umut Türkiye'ye atan bu kardeşlerimizin pek çoğu kimliksizdir, çalışma hakkına sahip değildir, sağlık hizmetlerinden yoksundur, başına bir şey gelse polise gidemez, polis ona bir şey yapsa hiçbir yere gidemez, hastaneye gitse bakılmaz, ev sahipleri onlara pahalıya ev vermeye çalışır, bakkallar pahalıya mal satmaya çalışır vs.

Devletimiz, düzenli ve düzensiz şekillerde, resmi ve gayriresmi yollarla ülkemize gelen bu kardeşlerimiz konusunda net bir politika üretmemekte, onları "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" mantığıyla görmezden gelmekte, adeta "kovmuyorum ya, daha ne istiyorlar?" demektedir.

luktan kaçıp gelmiş, ülkemizde çalışmak suretiyle üç beş kuruş para kazanıp ailesine göndermenin derdine düşmüş gurbetçilerdir.

“Alamancılar” gibi söylersek, bu “Türkiyeciler”, bu gurbetçiler için Türkiye’yi “acı vatan” kılmak da bizim elimizde, “tatlı vatan” kılmak da.

Şüphesiz Türkiye dünyadaki bütün göçmenlere kucak açamaz. Buna elimizdeki imkanlar yetmez. Fakat şunu da düşünmek lazım. Kızılay, Diyanet İşleri Başkanlığı, TİKA, İHH gibi pek çok kurum vasıtasıyla yurtdışına bu kadar yardım yapan bir ülke, kendi yurtlarından kalkıp şu ya da bu yolla kapısına hatta İstanbul’a, Tarlabası’na, Cankurtaran’a, Kumkapı’ya kadar gelmiş bu insanları neden görmezden gelir ve kaderlerine terk eder?

Onları görmemek aslında imkansızdır. Bir komşunun evine temizliğe gelen Gürcü kadın, birinin yaşlısına bakan Türkmen kadın, sokakta saat satan Sierra Leoneli, kağıt toplayan Afrikalı, inşaatte çalışan Afgan, işporta tezgahında deri yelek satan Özbek abi ve amcalar, kamplardan çıkamayan-okula gidemeyen-çalışamayan Çeçen kadın, çocuk ve yaşlılar... Onları görmemek aslında imkansızdır.

Kayıtdışı göçmen nedir? İşveren açısından sigorta primi, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı masrafı çıkarmayan bir “ucuz işçi”dir. Devlet açısından KDV ve ÖTV olarak tüketim vergisi ödeyen ama herhangi bir hizmet talep edemeyen bir “kayıtdışı insan”dır. Ev sahibi ve bakkal açısından, dil bilmez, iz bilmez, yolunacak tavuktur. Bazı insanlar açısından da suça yatkın ve güvenilmez yabancılardır. Aslında muhacir kardeşlerimiz, bunlardan hiçbiri değildir. Onlar, memleketlerindeki iç savaş ya da yoksul-

Bugün ilginç bir şekilde, Türkiye’de yaşayan yoksullar, garipler, kimsesizler pek çok yardım örgütü tarafından neredeyse ikinci plana itilmiş durumdadır. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, birtakım sosyal haklar, hemşeri ve komşuluk ilişkileri sayesinde yoklukla mücadele edebiliyor. Peki kimliği, kaydı, varlığını ispatlayacak hiçbir geçerli evrakı olmayan, dil bilmeyen, mahallelinin sahip çıkacak kadar tanımaya fırsat bulamadığı göçmenler yoklukla nasıl mücadele edecek?

Göçmenlik deyince sadece yabancı ülkelerden gelenleri de anlamamak gerek. Göç sorununu ele alırken aklımıza, köylerinde işsizlikten açlıktan yoksulluktan kavrulup kendini şehre dar atan yarı zorunlu yarı gönüllü göçmenler kadar; köyleri boşaltılan, yakılan ve iki ateş arasında kalan "zorunlu göç" mağdurları da gelmelidir. 20 yılı aşkın süredir devam eden çatışma koşullarının neticesinde Türkiye'nin doğusundan batıdaki metropollere göçen, kenar mahallelerde, hemen yanı başımızdaki Tarla başı gibi perişan semtlerde hayata tutunmaya çalışan, düşük ücretli ve güvencesiz işlerde emekleri sömürülen çok sayıda kardeşimiz var. 5233 sayılı Terör veya Terörle Mücadeleden Kaynaklanan Zararların Karşılansın Hakkındaki Kanun halihazırda yürürlükte. Fakat çatışma koşullarından zarar gören ailelerin pek çoğu bu yasadan yararlanamıyor. Tazminat alsalar da, çoğu için dönüş umut ve ihtimali ortadan kalkmış durumda.

Türkiye giderek zenginleşen ve Başbakanımızın "üç çocuk" öğüdünden yahut ısrarından da anlaşıldığı gibi nüfusa ihtiyaç duyan bir ülke. O halde yurtdışındaki mazlum Müslüman kardeşlerimize bu kadar teveccüh gösterirken, her gün sokakta karşımıza çıkan, ta ayağımıza kadar gelmiş Müslüman kardeşlerimizi niçin görmezden geliyoruz? Talebimiz, imkanlarımız zorlanarak, meşhur misafirperverliğimizi yansıtan ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin "Müslüman halkların huzur içinde yaşayabilecekleri emin bir belde" şeklindeki kuruluş mantığına uygun bir "göçmen politikası" ortaya konması; ülkemizdeki göçmen nüfusun ve sorunlarının daha fazla görmezden gelinmemesidir.

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, birtakım sosyal haklar, hemşeri ve komşuluk ilişkileri sayesinde yoklukla mücadele edebiliyor. Peki kimliği, kaydı, varlığını ispatlayacak hiçbir geçerli evrakı olmayan, dil bilmeyen, mahallelinin sahip çıkacak kadar tanımaya fırsat bulamadığı göçmenler yoklukla nasıl mücadele edecek?

Kardeşlik İftarları 4: Göçmenlerle Buluşma İftarı Ardından

"Kardeşlik İftarları"nın bu ramazanlık sonucunda, soframızın başköşesinde göçmenler vardı.¹ Savaşlardan, yıkımdan, yoksunluktan, baskı ve işkencelerden kaçarak memleketimize sığınan, muhacir olup yollara düşen ve "ensar"ını arayan muhacir kardeşlerimizle bir ve beraber olduk, ekmeğimizi bölüştük. Böylelikle, lüks otellerin önünde, Ramazan'ın fikr ve idrakine aykırı olduğunu düşündüğümüz, israf ve tamah yarışına "karşı" başlayan maceramız, unuttuklarımızı hatırlayarak, gözden kaybettiklerimizi gözümüzün içine yerleştirerek, duymazdan geldiklerimize kulak kesilerek, işçilerin, evsizlerin, göçmenlerin,

1. Göçmenlerle Buluşma İftarının ardından kaleme aldığımız değerlendirme metnidir.

kısacası madunların "yanında" yerimizi alarak son buldu. Saflaştık, paylaştık beraberce.

Hazırlık sürecinde elimizden gelen gayreti sarf etsek de, yine de soframızı tam manasıyla muhacir ve mülteci kardeşlerimize açabildiğimizi söyleyemeyiz. Zira kardeşlerimizin, güvenini kazanabilmek, "kardeşlik" hukukunu tesis edebilmek için yapmamız gereken çok şey var. Mültecilerin legal durumları ve bundan kaynaklı tedirginlikleri de bu gibi etkinliklere katılım noktasında ayrı bir sorun oluşturmakta. Mazlumder Mülteciler Komisyonu'ndan Abdülhalim Yılmaz ağabeyimiz de bu duruma dikkat çekti konuşmasında.

BARINMA
HAKTIR!
KIBİR KULELERİ
HAKSIZLIKTIR.

DÜNYA NİMETLERİNİ
PARSELLEYELERE DAVET:
ALLAH'IN ARZI
HERKESE YETER

Eksikliklerimize karşın, çorbalarından tuzumu zu eksik etmemeye gayret ettiğimiz Sierra Leone, Togolu, Ganalı kardeşlerimizin kısa fakat samimi selamlamaları, meramlarını anlatmaya gayretleri bizleri hem heyecanlandırdı, hem de ümitlendirdi. Onların muhabbetle bu toplaşmadan bahsedişleri ve dayanışma talepleri, kendi ensarlık imtihanımızda acaba bir basamak daha çıkabilir miyizi düşündürdü bizlere. En azından ümmet ve kardeşlik gibi kelimelerin, sözel değil de fiili bir ölçekte hala birtakım karşılıkları olabileceğini tecrübe etmiş olduk.

Göç deyince nedense ilk celsede aklımıza gelmeyen, fakat bilhassa Türkiye'nin Batı metropollerinde, emek gündemiyle, güvenlik sorunlarıyla, linç vakalarıyla ancak görünür olabilen bir diğer muhacirlik durumu ise süregelen çatışma koşulları neticesinde ordu tarafından zorunlu göçe zorlanan Kürt kardeşlerimizin hikayesiydi. Köyleri yakılarak boşaltılan, büyük kentlerin Tarlabası gibi kenar semtlerinde, bir göz odada 10-15 kişi yaşamaya çalışan, düşük ücretli, güvencesiz işlerde emekleri sömürülen, suç endüstrisinin markajında olan zorunlu göç mağduru dostlarımızı da soframızda görebilmek bizler için anlamlı oldu. Programda söz vermeyi beceremesek de, en azından Tarlabası'na gelmişken onları görmezden gelmeyip, misafirliğin edebine uygun davranışımız bizce sınıfı geçer, diye umud ediyoruz.

Dört hafta boyunca, salt "karşı" olmak, durmak üzerinden değil, "yanında" olmak, yan yana durabilmek, kimlerle saflaştığımızı anlatabilmek üzerinden bir şeyler eylemeye, eyleyken söylemeye, anlatmaya çalıştık. Çabamız adil, onurlu, sahil ve salim bir Ramazan'ı idrak etmeye dairdi. İzmit'ten, Bozüyük'ten, Pendik'ten kalkıp

gelen kardeşlerimizle, sofralarımızı neşelendiren öğrencilerle, niyetli olmasa da oruçta eşitlenmeye talip olup bizimle dayanışmak üzere davetimize icabet eden dostlarımızla hep beraber bir ortaklaşma kültürünü inşa etmeye uğraştık. Bu naçizane çabamızın Rabb'imizin katında kabul ve makbul olmasını temenni ederken muştulamak istediğimiz adil bir dünyanın pek de uzakta olmadığına dairdir, şimdi, burada, şu anda biz soframızda onu hep beraber inşa etmedeyiz.

Kardeşlik İftarları'na Dair Mütevazı Bir Muhasebe

Hesap vermeye ve hesap sormaya inanan insanlar olarak yaptığımız, eylediğimiz her işin ardından dönüp kendimize bakmayı alışkanlık haline getirmeye gayret ediyoruz. Hicri 1433, Miladi 2012 Ramazan'ını ihya etmeye yönelik Kardeşlik İftarları çabamızın da kısa bir muhasebesine girişmeyi, en azından hafızaya notunu düşmeyi vazife bildik. İşbu metin mütevazı bir çetele niyetindedir.

Geçtiğimiz sene giderek bir pazarlama nesnesine, ifsad ve israf ayına dönüşen Ramazan ayını farklı bir yaklaşımla ihya etmek; icad edilmiş geleneği yapıbozumuna uğratıp, kibir kulelerinde iftar etmenin manasızlığına vurgu yapmak için "otelönü iftarları" olarak anılan bir süreç geliştirmiştik. Bu sene üç ayları yarıladığımızda

yaptığımız toplantıda farklı bir şey yapmaya niyetlendik. Sıklıkla "karşı" olmakla eleştirilenler olarak bu sefer "yanında" durduklarımızı, yan yana olduklarımızı vurgulamak istedik. Ramazan bir muhasebe ve arınma ayıysa, kaybettiklerimizi, unuttuklarımızı, gözden ırakta bıraktıklarımızı hatırlamaya dair mütevazı bir adım atmak istedik.

"Kardeşlik" 1990'ların ortasından günümüze tüketilen, altı boşaltılan bir kavram. Memlekette pek çokları için sıcak bir hissiyattan ziyade, muhtemel bir istismarı çağrıştırıyor. Hal böyle iken kardeşlikten başka teklifimiz-sözümüz ve muhabbetimizden gayrı sermayemiz olmadığı için tüm menfi çağrışımlarına karşın karınca kararınca kardeşliğimizi ihyaya niyetlendik ve iftar

dizimizi de böyle adlandırdık. Paylaşmanın, dayanışmanın, ortaklaşmanın yolunun ancak böylesi bir hukuktan geçtiğine inandığımız, biraz da böylesinden başka yol görmediğimiz için, "...nice görünür ve görünmez duvarın ayırdığı hayatlarımızı yakınlaştırmak için oruçta eşitlenip iftarda buluşma"ya çağırdık dostlarımızı.

Sofralarımızın başköşesine en çok kıymet verdiklerimizi, en yoksun ve madun olanlarımızı buyur ettik; asgari ücretle rızkını kazanmaya çalışan işçileri, bir sıcak çatıdan mahrum bırakılan evsizleri, yerinden yurdundan edilmiş göçmenleri ağırladık Halil İbrahim Sofrası'nda. Menüümüz krallara layık değil, Ramazan'a yaraşır idi; kavurucu sıcakların hararetini alacak soğuk bir ayran aşı çorbası, ekmek arası peynir-zeytin-domates, hurma ve su. Örnekliğimizden öğrendiğimiz gibi. Elbette soframız tüm katılımcıların getirdikleriyle daha da şenlendi ve bereketlendi.

Geçtiğimiz senenin iftarlarında fazla görünür olmaktan kısmen şaşkın, kısmen muzdariptik. Bu sene merkez meydanın adeta görmezden geldiği bir Ramazan geçirdik. Açıkçası bundan memnun da kaldık. Zira kamera spotları olmadan, önceden hazırlanmış çerçevelere figüranlık etmeden, biz bize olduğumuz bir atmosfer gördüğümüz kadarıyla sadece bizlerin değil icabet eden dostlarımızın da hoşuna gitmiş. Bu dayanışma halinde olduğumuz mazlumlarla yaptığımız iftarları görmezden gelme durumu muktedirlerin kimi görmek isteyip, kimleri görmezden geldiğini bir kere daha ifşa ederken bizim de görme tercihleri noktasında isabetli olduğumuzu düşündürdü. Nihayetinde "aç komşu"muzdan haberdar olmak, gözlerimizin onları aramasıyla mümkün.

Medyanın, muktedirlerin görmezden gelişi yapmaya çalıştığımızın bir akis yaratmadığına delalet etmiyor tabii. Bu sene belediyelerin, partilerin, kurumların iftarlarının lüks mekanlardan sokaklara kaydığını, etkinliklerin daha paylaşımcı,

Sofralarımızın başköşesine en çok kıymet verdiklerimizi, en yoksun ve madun olanlarımızı buyur ettik; asgari ücretle rızkını kazanmaya çalışan işçileri, bir sıcak çatıdan mahrum bırakılan evsizleri, yerinden yurdundan edilmiş göçmenleri ağırladık Halil İbrahim Sofrası'nda.

ile yaptıkları iftar son derece kıymetli, heyecan ve ilham vericiydi.

Genel olarak bu müspet havaya karşın daha yolun başında olduğumuzun farkındayız. Mesela tüm çaba ve gayretimize rağmen başköşeye buyur ettiğimiz dostlarımızla henüz teklifsiz bir kardeşlik geliştiremediğimizi, davete icabetteki sembolik katılımdan fark edebiliyoruz. Yahut iftarlarımıza katılan dostlarımızdan pek azıyla sonrasında karşılaşabildiğimizi, tanış olma noktasında kısmen yetersiz olduğumuzu müşahade ediyoruz. Her ne kadar orucun ibadet olduğu bilincinde olsak da, meramımızı yeterince anlatıp anlatamadığımızdan da şüpheliyiz. Tabii bu, dert ettiğimiz gündemin fikrini ve ideasını henüz yeni yeni inşa ediyor, yürüttüğümüz tartışmaların daha emekliyor oluşuyla alakalı.

“Orucun mütevazı, sade ve temel ihtiyaçlara öncelik veren bir yaşayışın; şaşaa ve israfa galebe çalması gerektiğini bizlere her yıl hatırlatılan bir vazife olduğuna inanıyoruz. En zengin insan da en fakir insan da bir tabak yemek ve bir bardak suyla açlık ve susuzluğunu giderebilir. Bütün insanlar yaşamak için aynı şeylere muhtaçtır. Oruç bize temel ihtiyaçlarımızı ve bunlarda ortak olduğumuzu hatırlatır. Bizleri yoksunlukta buluşturan oruç, hepimizi kendimizin ve birbirimizin yoksunluklarına şahit ve müdahil olmaya çağırır.” demiştik Halil İbrahim Sofrası'na buyur ederken. Davetimizin, çağrımızın baki olduğunu hatırlatarak, bu iftarların müspet ve menfi intibalarını da hafızalara naksetmiş olalım. Nihayetinde zaferle değil, seferle mükellef olduğumuzun bilinciyle yürüyüşümüzü sürdürme niyetindeyiz. Şimdiden Ramazan'ın özlemiyle, şimdilik kendi İsmail'lerimizi kurban edeceğimiz gelecek bayramı iple çekiyoruz.

Kardeşlikte bulduğumuz, oruçta eşitlendiğimiz nice Ramazanlara temennisiyle; soframızı paylaşan, ekmeğini bölüşen, kulak veren ve işiten tüm dostlara selam olsun.

Menümüz krallara layık değil, Ramazan'a yaraşır idi; kavurucu sıcakların hararetini alacak soğuk bir ayran aşı çorbası, ekmek arası peynir-zeytin-domates, hurma ve su. Örnekliğimizden öğrendiğimiz gibi.

dayanışmacı bir söylemle sunulduğunu gördük çoğunlukla. Bunu da iftarlarımızla duyurmayaya çalıştığımız rahatsızlığın, kamuoyunca da sahiplenildiğine ve muktedirlerin de buna yönelik bir takım göz boyamacı tedbirlere giriştiğine yoruyoruz. Salt muktedirlerin tepkisini değil dostlarımızın intibalarını da önemsiyoruz. Sofralarımıza icabet edenler de bu seneki iftarlardaki kardeşlik havasından sitayişle bahsettiler. Öyle ki sofralarımızı Mescid-i Haram'da uzayıp giden sofralara benzeten dostlar bizleri epey heyecanlandırdı. Öte yandan geride bıraktığımız mübarek Ramazan ayı içersinde haklarını arayan Roseteks işçilerinin iftarlarını işverenlerinin lüks lokantası önüne kurdukları yer sofralarında açmaları ve Tokad'dan dostların Urfalı tarım işçileri